

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 28 (1705)

П'ятниця, 13 липня 2012 р.

Видавець з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ПРО КЛАСИКУ ТА «РОЯЛЬ В КУЩАХ»

ЗНОВУ ПРО МОВУ...

Люблю класичні твори, бо кращі з них є вічними, і не тільки за впливом на читача, вони моделюють ситуації, які матимуть місце і у далекому майбутньому, незалежно від географічної складової.

Не втромаюсь, аби не процитувати вірш росіяніна М. Лермонтова: *И что за диво?.. Издалека, Подобно сотням белезнов, На люблю счастья и чинов Заброшен к нам по воле рока, Смеясь, он дерзко презирал Земли чужой язык и нравы. Не мог щадить он нашей славы; Не мог понять в сей миг кровавый, На что он руку поднимал!..*

Це — про Дантеса, який убив на дуелі Пушкіна. Вбив, бо до Росії і її геніального поета йому було байдуже. А тепер перейдімо до наших українських дантесів, які вважають свою батьківщиною Радянський Союз або ж Росію, і для яких Україна є і залишатиметься чужиною. Це вони народили і вже майже проштовхнули законопроект про

засади мовної політики в Україні.

Від їхнього імені виступав і телеведучий, а також автор передачі «Большая политика» росіянін Євген Кисельов, у якого не сходять з екрану абсолютно байдужі для більшості українців велиki і дрібні російські політики. А ось наше мовне питання для цього дантеса не болить. Кількість мітингуючих біля Українського дому він зіставляє з кількістю людей, що прийшли на безкоштовний концерт Елтона Джона. Згідно із Кисельовим, якби стільки ж людей у Києві вийшли на захист української мови, мало б смислу говорити, що це питання є важливим не тільки для опозиції, яка використовує його, аби попіратися. І дійсно, йому, іноземцю, не зрозуміти нашого болю, а такі, як цей телеведучий, збирають біля те-

левізорів кількамільйонну аудиторію. Вони раді приспати глядача, аби той прокинувся надто пізно — коли норму про другу державну мову буде вже закріплено в Конституції і рідна українська знову опиниться у тому ж становищі, що і за радянської влади.

Але якщо люди і мовчать, то не тому, що ім не пеche, а через те, що зневірені. Втім, хвиля протестних настроїв докотилася і до Криму. 7 липня представники патріотично налаштованих партій, що увійшли до Комітету опору диктатури, разом із позапартійними громадянами зібралися на мітинг біля Представництва Президента України в Криму, аби висловити свій протест щодо закону Колесніченка — Ківалова.

(Продовження на 3-й стор.)

ГАЛИЦЬКЕ ДИВО, ОГРАНЕНЕ В ПРИАЗОВІЙ

Коли отримав невеличку бандероль з Мелітополя (в ній була збірка віршів Олега Гончаренка «Катрені оголошених картин» (навіяне живописом Івана Марчука), то не відразу усвідомив, що тримаю в руках справжній шедевр. По палітурці цього не скажеш, — просто хороша, зі смаком оформленена книга. Але цінність її не в чудовому оформленні. Мелітопольський поет зміг проникнути у внутрішній світ найвідомішого в світі художника України і талановито «проілюструвати» поезією майже п'ятсот (!) його робіт. І це найцікавіше. Ми звикли до співробітництва композиторів і поетів. Поети і художники теж співпрацюють, але значно рідше. Та й то найчастіше художник ілюструє художні твори, а тут — усе з точністю до навпаки! Філософське осмислення творчості галичанина Марчука степовиком, мешканцем Приазов'я Олегом Гончаренком є неабияким (визначальним) фактом української культури. Чи було щось подібне у світі, сказати не беруся, але навіть коли й було, то Олег Гончаренко зробив свою справу настільки професійно і філігранно, що ним можна пишатися.

А ось як оцінив його працю сам Іван Марчук: «Він мене РОЗУМІЄ И ПОЯСНЮЄ (роздумуючи про таїну), і робить це ненав'язливо й інтелігентно, не прямолінійно-описово, а пропускаючи крізь власне серце, натхненно-асоціативно. Я сприймаю його як свого земляка і довірника в усному і скрізь: у моїй тернопільській Москалівці, біля кожної української хати в чараках Місяця і Сонця, у моїх занебесних мріях, що виходять з берегів і ніяк не можуть вийти. Зрештою, я чую Олега в «Голосі моєї душі». Наші душі споріднюються болем і добром, ширістю і прагненням здивувати. Інколи ми міняємося місцями: я — скрипка, він — скрипаль, він — скрипка, я — скрипаль. Важливо — музика. Гармонія музики. Суголосся душ.

Олег — із козацьких степів, славного козацького роду. Олег — тихий, але впертий волик Поезії, котрий «непомітно» працює на так званій периферії літератури: натхнення йому, стійкості, а може, й трохи зухвалої шабельності. Олег — людина від цього світу не зовсім від цього, на перехрестях земних тривог і небезпек усевищних: не розгубись, Олеже! Правда — в безмежі безмеж...»

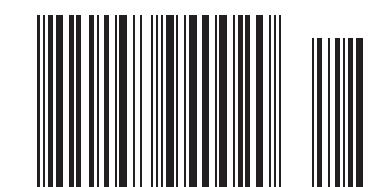
Вдивіться у марчуківське полотно «Моя

Іван Марчук. «Моя земля, моя твердиня»

земля, моя твердиня». Це далеко не «соцреалізм», і до таких полотен мое покоління не звикло. Зате Олег Гончаренко добре розуміє автора і його поетична інтерпретація однозначно патріотична:

Де б тут не був, не звільнися од чат, —
Тому і погляд мій об даль іще січе вогонь,
Тому й не кидаю махновських вил-трічачт
Ta гайдамацького свого ножа свяченого...
(Продовження на 7-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛІЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та змінення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди підляє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов.,
к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.criemea.ua

Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф»
вул. Фрунзе, 47-б
м. Київ, 04080

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»
Генеральний
директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-63
Р/р 37128003000584
в УДКСУ у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Володимир ЛІТВИН: «ПОТРІБНО НАКЛАСТИ ПОЛІТИЧНЕ ТАБУ...»

Голова Верховної Ради України Володимир Літвин вважає, що потрібне повернутися «до легітимного способу розгляду «мовного» питання без блокування і силових зіткнень». Як повідомляє прес-служба ВР, про це В. Літвин сказав журналістам на прес-конференції у Житомирі.

«Має бути розуміння, що голосування законопроекту — це ще не остаточне рішення», — сказав він. Політичні сили мають зупинитися у намаганні використати ситуацію, що склалася, для підвищення свого передвиборного іміджу.

На переконання В. Літвина, «головне — не використовувати голосування у парламенті як привід для свідомої ескалації протистояння, особливо в ході передвиборної кампанії». Інакше, зазначив він, у такий спосіб буде стимулюватися розкол, який зафіксують результати виборів.

На думку Голови ВР, оськільки жодного подальшого кроку після голосування «мовного» законопроекту не зроблено, «це слід розглядати як можливість для налагодження діалогу». Для того, щоб такий діалог став можливим, на переконання В. Літвина, потрібно «накласти політичне табу на обговорення цієї теми у нинішньому форматі», оськільки подальші взаємні звинувачення матимуть єдиний результат.

тат — радикалізацію сторін і розкол країни. При цьому він зауважив, що у першу чергу це повинні зрозуміти опоненти «мовного» законопроекту. «Інакше звузиться до неможливого поле для компромісів», — зазначив він.

В. Літвин також наголосив на необхідності «припинити самоуправство органів місцевого самоврядування і відмовитися від української усталеної практики — шукати крайніх і винних». На його думку, політикам і політичним силам потрібно відмовитися від радикальних за кліків і дій, особливо тих, які межують із замахом на конституційний лад.

Профільний комітет, вважає він, має невідкладно завершити роботу над цим законом і дати цілісне бачення цього документа на основі

ТИМ ЧАСОМ... Працівників Харківського університету радіоелектроніки силоміць змушують прийти на загальні збори та підписатися на користь «мовного» закону Колесніченка — Ківалова. Керівництво університету навіть вивісило у корпусах відповідні заливи. Про факт тиску також стверджують в Національному університеті «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», що у Харкові.

«Керівництво підготувало звернення до Президента України від імені харків'ян та Слобожанщини, в котрому підтримують Закон «Про засади державної мовної політики», — розповіло анонімне джерело в університеті. — Наразі вже пройшли збори трудових колективів, за участі ректорів, деканів, кафедр. Людям сказали під страхом звільнення, аби підтримали російську мову. Також закликали ігнорувати опозицію і акції протестів. Ми шоковані. Таке враження, ніби повертаються 30-ті роки і репресії. Кожен викладач боїться втратити свою посаду. Але чого ми маємо підтримувати те, з чим категорично не згодні?» (<http://gazeta.ua>)

БІДА ПРИЙШЛА У КРИМСЬК...

Президент РФ Володимир Путін оголосив 9 липня Днем жалоби в Росії у зв'язку із загибеллю людей в результаті повені в Краснодарському краю і ДТП в Україні. Про це повідомляє прес-служба Кремля.

Потоки води у ніч на 7 липня затопили 7,2 тис. житлових будинків у трьох містах (Геленджик, Кримськ, Новоросійськ) і ряді селищ Краснодарського краю РФ. Були порушені системи енерго-, газо- і водопостачання, автомобільний і залізничний рух. Унаслідок повені загинули, за останніми даними, 172 людини, ще 800 перебувають у медзакладах. Повністю зруйновано 96 будинків. Усього постраждало понад 22 тис. людей, з них 3300 втратили все своє майно.

Зливові дощі і високий базовий рівень води у річках стали причинами повені у Краснодарському краї. Про це заявив журналістам у понеділок глава МНС РФ Володимир Пучков, передають російські ЗМІ. Від версії, що причиною катастрофічного потопу могли стати скидання води з Неберджаєвського водосховища, слідить раніше вже відмовилося, коли було встановлено, що скидання були штатними, не-

розгляду пропозицій народних депутатів. На його думку, є доцільним створення у парламенті «погоджувальної комісії», яка б шукала конструктивні шляхи і підходи щодо компромісного рішення з цього іншими питаннями. «Особливо і передусім щодо державного статусу української мови та його гарантій, а також механізмів реалізації прав національних меншин для застосування ними своїх мов у національно-культурних, побутових та інших сферах», — сказав В. Літвин.

На цій основі, сказав він, потрібно повернутися «до легітимного способу розгляду «мовного» питання без блокування і силових зіткнень». Народним депутатам, зазначив В. Літвин, загалом потрібно узгодити позиції щодо діяльності Верховної Ради у передвиборний період, оськільки від цього «визначальною мірою залежатиме розвиток подій в Україні і становлення до нас у світі».

УКРАЇНЦІВ ПРИВІТАЛИ З ДНЕМ РОДИНИ
Прем'єр-міністр України Микола Азаров привітав українців з Днем родини, який цьогорі вперше відзначається в країні. Про це повідомляє Департамент інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України.

У привітанні наголошується, що Україна докладатиме максимум зусиль для підтримки і зміцнення сім'ї, відновлення сімейних цінностей, створення умов для виховання та всебічного розвитку підростаючого покоління.

«Нова соціальна політика, що ініційована Президентом України, спрямована на підвищення рівня доступу до соціальних послуг, надання адресної допомоги тим, хто її потребує, покликана підтримувати вразливі сім'ї, що переважають у складних життєвих обставинах. Водночас, наша мета — створити всі можливості для розвитку, успішної діяльності тих, хто власними силами буде свою долю!», — йдеться у привітанні. Глава Уряду побажав усім українським родинам міцного здоров'я та щасливої долі.

(«ВІНЕЦЬ УСІХ ЦІННОСТЕЙ — СІМ'Я!» Репортаж про відзначення Дня родини у Сімферополі читайте на 16-й стор.)

НА ПЛЯЖІ — ВІЛЬНИЙ ДОСТУП!

У Криму підсилили заходи щодо забезпечення доступу кримчан і гостей півострова на пляжі загального користування й місця відпочинку. Відповідний проект постанови затверджений на засіданні кримського уряду 10 липня.

Відповідно до документа, профільним міністерствам і відомствам, органам місцевої влади доручено здійснювати моніторинг ухвалених рішень щодо встановлення плати за відвідування пляжів і заповідників, а також вжити заходів зі скасування неправомірно встановленої плати за користування цими об'єктами.

Також органам виконавчої влади доручено забезпечити дотримання порядку в сфері торгівлі, у тому числі розмістити куточки споживача й таблички з інформацією про продавця. Коментуючи цю постанову, голова Ради міністрів Криму Анатолій Могильов виділив три основні проблеми, які найбільше хвилюють відпочиваючих, зокрема забезпечення доступності пляжів і місця відпочинку, несанкціоноване розміщення торговельних точок уздовж набережних курортних регіонів і експлуатацію тварин.

Анатолій Могильов доручив місцевій владі навести порядок у цих питаннях і закликав правоохоронні органи посилити контроль у цій сфері. «Те, що відбувається, значною мірою впливає на імідж Криму, тому в цій сфері необхідно наводити порядок. Цим потрібно займатися всім разом, — підкреслив глава виконавчої влади республіки. — Кохен, хто відповідає за дотримання закону в цих питаннях, несе персональну відповідальність».

* * *

У Криму за результатами перевірок робочої групи Міністерства курортів і туризму АРК демонтували 21 конструкцію, що перекриває доступ до пляжів, а також припинено 17 будівництв. Про це повідомив глава курортного відомства Олександр Лієв на засіданні Ради міністрів Криму 10 липня.

На сьогодні робоча група здійснила 71 виїзд у регіони. «Основними напрямками роботи робочої групи є прийом звернень громадян, консультації, швидке реагування й обов'язковий виїзд на місце», — повідомив міністр. Він також відзначив, що в Криму збільшена кількість громадських пляжів. Цього літа на території республіки налічується 219 таких пляжів, тоді як в 2010 році їх було всього 70.

www.ark.gov.ua

ТРИ СТАРОДАВНІ КОРАБЛІ ВИЯВILI УЧЕНІ БІЛЯ БЕРЕГІВ КРИМУ

Три стародавні вітрильники, один з яких, можливо, борозив води Чорного моря ще за античних часів, виявили учні в акваторії Міжнародного дитячого центру «Артек» на Південному узбережжі Криму. Про це кореспонденту УКРІНФОРМу повідомили у Республіканському комітеті АРК з охорони культурної спадщини.

«На глибині 62, 52 і 41 метр нами було виявлено три затонулі парусники з дерев'яною обшивкою. За попередньою експертizoю вже зараз можна говорити про те, що один з них борознив Чорне море ще за античних часів, оськільки всередині судна знаходилося кілька гостродонних амфор», — зазначив заступник директора НДІ Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв Сергій Воронов, керівник п'ятої глибоководної підводної експедиції «Берег богів».

Найближчим часом Рескомітетом планується паспортизація цих об'єктів з метою прийняття їх на облік відомства.

Як повідомляло агентство, експедиція «Берег богів» стартувала 21 травня і ставить за мету обстежувати у морі затоплені території, які згадувалися у давньогрецьких міфах. А головним завданням є довести те, що вода у Чорному морі надходила поступово, впродовж століть, а не внаслідок потопу. Учені припускають, що ще біля тисяч років тому рівень Чорного моря був нижчий від нинішнього на сто метрів.

Учасники експедиції використовують телекерований підводний апарат «Софокл-І» з гідролокатором кругового огляду «Акінак».

З ДНА ДНІПРА ПІДНЯЛИ 500-РІЧНИЙ ЧОВЕН

У Запоріжжі на території Національного заповідника «Хортиця» з дна Дніпра підняли дерев'яний човен, якому, за оцінкою учених, не менше 500 років, повідомляє кореспондент УКРІНФОРМу.

«Знайдений нами човен імовірно часів козацтва, або навіть Київської Русі. Точні буде відомо при детальнішому обстеженні. Але ми сподіваємося, що наш раритет часів Київської Русі», — розповів старший науковий співробітник НДІ «Хортиця» Валерій Нефедов.

За його словами, на таких вузьких, довгих — 7,5 метрів, видовбаних зі стовбуრів дуба човнах, козаки і руси зді

**(Закінчення.
Поч. на 1-й стор.)**

У цей же час, за новітньою кримською традицією, на відстані п'ятидесяти метрів мітингували так звані «Кримські партізани» з отакими гаслами: «Кримські партизани, вперед, на борьбу с БЮТ-Товской сектой!», «Миримський, хватит подмазываться к закону о языке», «БЮТ и «Союз» — политические спекулянты» тощо...

Те, що серед мітингуючих за міліцейським кордоном не було жодного представника як від БЮТу, так і від «Союзу», лідери яких нібито роблять спробу прорватися до парламенту України з допомогою партії «Удар», не зувили жіночок та бабусь і від більш радикальних дій — вони атакували захисників української мови яйцями.

Проте мало хто з українців знат, що «ворожа» присутність не обмежувалася представницями слабкої статі — у парку, що поряд, в кущах чекав слушного моменту,

ПРО КЛАСИКУ ТА «РОЯЛЬ В КУЩАХ»

пограючи біцепсами, цілий гурт дужих молодиків, котрим після акції, подякували і сфотографувавши їх, «хазій» дозволив бути вільними, як і «слабкій половині», що мала зберігати плакати до наступного протистояння.

З цими людьми, які час від часу гучними окриками повідомляли, що вони — патріоти Криму, були солідарні і кримські депутати, які на початку акції також прийшли повідомити про свою любов до російської мови, на законодавче підвищення статусу якої вони дуже розраховують.

Втім, українці не злякалися ні яєць, ні присутності місцевих провідників владної партії. Отець Іван, настоятель Переяславенської Української православної церкви Київського патріархату, у своєму виступі процитував Івана Богослова та апостола Павла, які свідчили про надзвичайну важливість слова як у побудові Все-

Отець Іван

нагадав про те, як з допомогою мовного законопроекту за один день було зруйновано ті єдині громадські піднесення, що виникли впродовж «Євро — 2012», коли люди усвідомили: вони — представники однієї держави, у них — одна мова, один гімн, одна перемога і одна поразка.

У своїх виступах люди закликали Президента України не підписувати мовний закон, який розколює суспільство і відволікає від реальних проблем сьогодення.

А ті, хто не пробрався до мікрофона, просто співали українські пісні. Співали їх і біля Українського дому в Києві. Але українська пісня, яка завжди була пропором єдності, цього разу не могла примирити громадян, котрі широю любили свою Батьківщину, і тих, хто зачаявся в очікуванні, коли ж можна буде послухати тій вітчизні, яку дійсно вважає рідною, бо «смеясь, он (представник останніх — Авт.) дерзко презирал землю чужий язык и рузвы». Були й такі, хто просто відпрацьовував свою маленьку премію (маємо свідків!).

Що є зручнішого, ніж маніпулювати рабами, довівши людину до такого стану за допомогою економічних важелів?

Але добре й те, що «роюль в кущах» таки не заграв і все завершилося щирою українською піснею.

Тамара СОЛОВЕЙ
Фото Олексія Носаненка

НОТАТКИ УЧАСНИКА ПОДІЇ

Минулі суботи я став учасником мітингу-пікету, де українці Сімферополя та Криму висловили своє обурення і протест щодо ухваленого днями у ВР України Закону «Про засади державної мовної політики».

На заході були присутні представники ГО «Кримський центр ділового та культурного співробітництва «Український Дім» (які і організували акцію), редакції часопису «Кримська світлиця», ГО «Українська громада Криму», Кримської організації Конгресу українських націоналістів, Української народної партії, товариства «Просвіта», ВО «Свобода», опозиційного блоку «За Батьківщину», Народного Руху України, Кримської єпархії УПЦ КП, прости українці Криму та представники кримськотатарського народу. Було багато молоді, що мене особливо втішило. Переяславно це були студенти та молоді викладачі місцевих ВНЗ. Надія пікетувальниками майорили державні прапори та прapor УПА.

Слово мали депутат ВР Криму від фракції «Курултай-Рух» Леонід Пілунський, голова кримської «Свободи» Едуард Леонов, голова ГО «Кримський центр ділового та культурного співробітництва «Український Дім» Андрій Щекун (організатор), Петро Вольвач та інші.

Основною тезою всіх виступів

було засудження нещодавно ухваленого Верховною Радою України антиконституційного Закону Колесніченка-Ківалова, котрий привносить розкол в українську спільноту і є актом відвертої та циничної зради національних інтересів України.

На завершення акції в приймальні Представництва Президента було завізовано штампом резолюцію з вимогами. Примірник резолюції через депутата ВР Криму від фракції «Курултай-Рух» Л. Пілунського передано до ВР автономії.

Статистика:

Кількість учасників акції — приблизно 100 осіб. Кількість опонентів — приблизно 50–70 (якщо кваліфікувати мовчазну колону «регіоналів» як опонентів).

Висунуті вимоги:

1. Ветування Президентом не-конституційного закону, що суперечить національним інтересам України і сприяє штучному розколу суспільства.
2. Достроковий розпуск ВР України.
3. Відставка з посад спікера кримського парламенту Константина та голови Ради міністрів автономії Могильова.

4. Збереження в Україні єдиної державної мови — УКРАЇНСЬКОЇ.

Єднаймося! Не баймося відстоювати те, що нам належить! Радом — ми сила!

Ігор ДУДА

м. Сімферополь

НАПИСАНО ДАВНО, ЧИТАЄТЬСЯ — ЯК НИНІ...

Знову про неї — гнану, биту, принижену, ігноровану українську мову. Понад 30 років ми відчували планомірну систематичну русифікацію. Це загрожувало не лише подальшому розвитку нашої культури, а й самому існуванню української нації.

Відвертий наступ на мову, яка офіційно вже стала державною, триває й понині. Складається враження, що імперський синдром, котрим уражено російський менталітет, — хвороба невілікова. Зрозуміло, що російськомовність в Криму та в Україні не склалася сама собою. Це результат як міграції народів, так і мовної політики російських царів та кремлівських ідеологів, що тривала впродовж століть.

І хоча росіяні сьогодні нібито становлять більшу частину населення Криму, фактично вони не є більшістю. Більшість тут українці, які втратили мову і культуру внаслідок колоніального становища.

Українці теж здавна живуть в Росії, робили і роблять значний внесок у розвиток її економіки та культури, проте не порушують питання про надання там української мови статусу державної. Так само й інші національні меншини, незалежно від місця свого мешкання. Хоча самі (особливо в країнах далекого зарубіжжя) зберігають свою мову, культуру. Не те що наші етнічні українці, багато з яких навіть в умовах незалежності

ПОВЧІТЬСЯ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ У ТАТАРИНА!

держави не знає і не бажає чути рідного слова. А приклад отакій зневаги подають можновладці. Це є кримська Верховна Рада, і уряд, і численні чиновники, що пригрилися в тепленькому кримському князівстві і спокійно порушують тут нашу Конституцію.

Не завжди на висоті виявляються навіть перші посадові особи України. Мені соромно було за нашого Президента Л. Кучму, коли він приїздив до Донбасу, де лестив шахтарям, звертаючись до них на «общепонятном языке».

І взагалі, коли Л. Кучма іде з українською делегацією до Москви, то не зрозуміло, яку державу вони представляють, бо спілкуються виключно іноземною мовою. Уявімо собі Президента Єльцина, що відповідає українським робітникам на промислах Тюмененії українською!

А що дивуватися ситуації із засобами масової інформації Криму, де для таких чудових українських передач, як «Два кольори», «Початок», «Ковчег» ледь знаходиться по півгодини. І це вважається за нормальне, бо шовіністи переконані, що кримська земля повинна працювати лише на них: школи, театри, газети, журнали, радіо- і телепередачі. А для представників інших національностей не залишають вони геть нічого. Що то за народ такий! А тим, хто планував наше знищенння через «слияння», і після проголошення незалежності України — честь і шана.

Цікаво, чи знайдеться у світі ще хоча б одна

держава, яка дивилася б крізь пальці на тих, хто бореться за її ліквідацію? А у нас це роблять під пропортом захисту прав людини, але люди такої, яка не хоче, щоб ця держава існувала. Бо ж від кого тоді захищати російськомовне населення, як не від самої держави, її мови?

Чому ж бо ми такі мляві, нерішучі, загальможні, боїмось, аби когось не вразити, не відлякати нашими національними ідеями. Чи не настав уже час керівникам держави згримнути кулаком по столу!

Пам'ято, був колися в Криму Український музично-драматичний театр, до якого з усіх кутів півострова приїздили глядачі. Бо це був справжній храм, в якому працювали чудові актори, улюблені глядачі: Бурменко, Сорокатій, Ерьоміна, Бойко, Любченко, Жадановський, Дідусенко, Григораш, Сапай. Вони пішли із життя, але залишили по собі незабутню пам'ять.

Хочу згадати і мій кумирів: Жанну Фадєєву, Ніну Сорокатій, Аню Ковалюк, Варю Петренко, Наталочку Аврамову.

Всіх їх послав у Крим сам Бог. Вони були першими пропагандистами відродження в Криму української мови, культури. Поряд з ними привертали увагу і зовсім молоді актори Алла Петрова та Олександр Польченко, які теж зробили чималий внесок у відродження українського слова. Дай їм, Боже, довгих літ життя! Низький уклін за любов до

неньки-України, її народу, за відродження театру!

Зараз в ньому, на мій погляд, не лишилося нічого українського, окрім назви. Сучасний колектив театру перетворив його на російськомовний. Актори забули, що національний театр — це один з найдорожчих духовних скарбів. Адже в ньому живі творці творять національне благо, відроджують духовність, формують свободність людських душ.

Волею обставин відірвані від театру, маючи сильну волю і любов до України, Алла Петрова і Олександр Польченко взялися за відродження української мови, створення українських класів. Тут би кримські владі, Міністерству освіти підтримати таку гарну справу. Та де там! Почався шалений опір звідусіль. Директори відмовляли батьків учнів, Петрова і Польченко й досі не мають нізвідки ніякої підтримки, у тому числі і від українців, нібито українські класи потрібні тільки їм самим. Залишається лише позаздрити кримським татарам, їхній дружності, згуртованості, патріотизму. А ще й тому, що серед них є люди, котрі не нехтують державною мовою, такі, як вірний син кримськотатарського народу Рефат Чубаров. Нашим омоскаленим українцям варто брати у нього уроки.

Віра ЛІТВІНЕНКО
м. Сімферополь
«Кримська світлиця», 5 вересня 1997 р.

14 липня 1995 року назавжди за межу вічності відійшов великий майстер художнього слова, класик нашої національної літератури, Людина і Митець з великої літери Олесь Терентійович Гончар.

Син своєї матері-України, палкій поборник її незалежності і суверенітету, він весь свій талант віддавав народові, відстоював його потоптані права і свободи, плекав нашу мову, боровся за її виживання і відродження. Його пристрасні статті в періодичній пресі, виступи по радіо і телебаченню завжди порушували наболілі проблеми мовної ситуації в Україні, закликали любити, берегти і примножувати багатства рідної мови.

Пропонована нашим читачам стаття Олеся Гончара «Мова — це любов» — роздуми майстра слова про мовну ситуацію в Україні на першому році її незалежності. З часу першопублікації статті (газ. «Культура і життя» від 15.02.92 р.) минуло вже двадцять років. Однак мовна ситуація в нашій державі не змінилася на краще. Скоріше, навпаки.

Думки письменника-патріота, викладені в статті, актуальні й понині. Кажучи про якість мови, її лексичні обшири, письменник з болем у душі зазначає і недбале ставлення до неї громадян взагалі, і працівників сфері культури зокрема.

Олесь ГОНЧАР

МОВА — ЦЕ ЛЮБОВ!

Мовою вимірюється не тільки розум народу, його естетичний смак, але і його моральність.

Краса української мови, її мило-звучність, досконалість, виняткове синонімічне й лексичне багатство давно визнані найкомпетентнішими лінгвістами світу. Серед сотень тисяч наших народних пісень є шедеври такої чистоти й поетичності, що, дізняється про них Європа раніше, то, мабуть, не тільки Бетховен, а й божествений Моцарт захотів би написати музику на якісні українські тексти.

То що ж сталося? Чому наша сучасна мова зазнала таких руйнівних деформацій? Чому цілі регіони ще й сьогодні користуються убогим, недорікуватим суржиком, виплодом примітивного казеного ума? Можна було зрозуміти, коли до цього вдавались автори класичних комедій, коли хотіли, скажімо, висміяти Шельменка-денщика чи якогось фертика з канцеляристів, але зараз, у часи широкої освіченості нації, що здобулась уже на суверенітеті, незалежність державності свого життя, — звідки це? Цілі сфери людської діяльності, наприклад, торгівля, пошта, державні інстанції різних рівнів послуговуються дивовижно обмеженою кількістю давно зужитих словесних стереотипів, а все безмежне мовне багатство українського народу, його свіжість і колоритність — де вони? Де наші народні златоусті, жартуни, незрівнянні дотепники, що однім весело-примівською вміли розсмішили цілу козацьку Січ чи сільську громаду, дати на все життя прилюдний урок якомусь крутієві чи пустомотові?

Знаємо, що ненависники українського слова, дрімучі шовіністи ще не перевелися. Однак не про них зараз йдееться. Сподіваємось, саме життя з часом навчити їх, як го диться вести себе людям у цивілізованому світі, сповідувати принципи демократії не на словах, а на ділі, де — як скажімо, в країнах Європи — мовна взаємопогода між народами існує упродовж століть, існує як щось природне, нормальне, справді гуманне за свою суттю.

Мабуть, марно буде сьогодні розтлумачувати озлобленим українським фобам щіlementарні речі, зрештою, доступні кожній культурній людині, — звернемо цього разу претензії до самих себе. От замисливось, чи з достатньою динамічністю, умінням і послідовністю відбувається процес відродження рідної мови в нашій суверенній державі? Мовний закон прийнято парламентом, з'явився він, очевидно ж, для того, щоб його виконувати, а чи всюди він виконується, зокрема, особами посадовими, котрим цей закон, власне, й був найперше адресований? Мабуть, пора буже парламентові і відповідним його комісіям спитати людей офіційних, посадових: ну, а як же у вас виправляється становище після десятирічного тоталітарного, по суті, колоніального існування, коли було завдано такої шкоди і українській школі, і

екрана чи з клубної сцени.

Зараз ситуація така, що науки рідної мови маємо вчитися всі, вісім треба оволодівати нею досконало. Боляче слухати, коли суржиком заповнюється екран, коли журналіст бере десь на вулиці інтерв'ю, а людина неспроможна грамотно висловити навіть найпростішу, елементарну думку. Виходить державець на трибуну, і йому теж нерідко бракує необхідних слів, хоча йому, видно, і є що сказати. І городяни, і селяни потерпають від мовної убогості. Все це не вина, а біда таких людей. Тож обов'язок наших науковців, літераторів, працівників культури — активніше допомагати людям республіки у їхній мовній освіті, піднесенні мовної культури. Декотрі газети і журнали друкую уроки стилістики — це, безперечно, дуже доцільна справа. А ось переведення газет на двомовність — кому і нашо це потрібно? Зверніть увагу, яка барвиста мова в декотрих із наших західних газет, як сяють у них золоті злитки народних фразеологізмів, тим-то й тягнуться читачі до таких видань, до таких публікацій, де сила вислову і сила змісту єднаються органічно!

Інтелігенція має всюму громадянству подати приклад, як треба шанувати мову. І література наша має орієнтуватися насамперед на класичні взірці, де естетичні критерії були досить високими. Чому ж сьогодні вульгарні сороміцькі сцени, бруталізма цинізм часом виносяться на журналні сторінки чи знаходять місце в театрі і чому така анахічна вседозволеність

Зрештою, піклування про мову, про її здоров'я, розвиток і престіж — це справа всієї нації. Віками відбувалася мовна селекція. З безлічі слів народ відбирає слова найповнозорніші, влучні, ваговиті, де мудрість розуму, блиск думки, іронія чи гнів, ласкавість і ніжність людини, естетична її сприйнятливість виявлялися себе в найбільшою силою. Спільним будуванням духовності, активністю мислі, врожденим тактом, делікатністю, високим розумінням чистоти й моральності людських взаємін лінгвістичний геній України витворював все, що сьогодні нанесено на атлас багатих діалектів нації.

Іноді чуємо: він просто закоханий у рідне слово. Гадаю, що тільки людина з такими задатками, тобто закохана в слово, може результативно працювати у сфері красного письменства чи взагалі в царині рідної культури. Людина, глуха естетично, байдужо холодна до рідного слова, навряд чи може бути й повноцінним педагогом, рано чи пізно вона відчує свою професійну непридатність. Тож і в інститути майбутніх вчительів треба відбрати заступенем мовної обдарованості: чи справді ця людина буде здатна зачарувати своїх вихованців красою, мелодикою рідного слова, прищепити їм цю здібність на все життя?

Мова — це справді закоханість, мова — це любов. Тільки людина таких якостей може працювати вихователькою в дитячім садку і в школі чи в інституті, промовляти з

Урок української

СЛОВА ВМИРАЮТЬ...

«Осоння», «райти»,
«недосвіт», «неня» —
О незбагненні чари давніх слів!
А нині в нашій мові, наче в клена,
Все менше гілля
та рясніш сучків.
«Яса», «красоля»,
«літепло», «черлений»...
Вмирають тихо золоті слова.
По кожнім тільки їй застосується
в мене,
Що незагойна точка бальова.
«Чарунок», «легіт»,

«пролітен», «райна»...
Як родовід, втрачаемо слова...
Ти не прощай мені,
моя Україно,

Що в серці вже не кожне
ожива.

«Поліття», «нелинь», «озимки»,
«рамено»...

Де ці слова цвіли — сама зола.
О Боже, забери життя у мене,
Лише б моя душа

в них перейшла!

Борис ОСТАПЕНКО
с. Попільня на Житомирщині

«Минулі осені в Ялті відбулись громадські слухання, одним з пунктів порядку денного яких було обговорення Концепції державної мовної політики в Україні. Я, як голова Всеукраїнського українського патріотичного об'єднання «Корона», запропонував присутнім підтримати ось таке звернення:

«Президентові України
Віктору Ющенку,
Президентові Білорусі
Олександру Лукашенку,
Президенту Росії
Володимиру Путіну
Шановні президенти!»

Фундаментом мов трьох братніх народів: України, Білорусі, Росії є старослов'янська мова Київської Русі. Російська мова вивчається в Україні і Білорусі. Закономірно, що в Україні повинна вивчатися ще й білоруська мова, в Білорусі повинна вивчатися ще й українська, і білоруська мови. Знання мов об'єднує народи!»

До честі учасників слухань, ніхто з них не виступив проти...»

Мирослав МИСЯК,
голова ВУПО «Корона»
м. Ялта

«ЗАПОВІТ» — МОВАМИ НАРОДІВ СВІТУ

Швидко плине час. Рік за роком відходять у минуле важливі історичні події. Та не меркне слава великого сина українського народу Тараса Григоровича Шевченка. 200 років від дня його народження виповниться в 2014 році.

Я знову беру дорогу мені реліквію — «Заповіт». Т. Г. Шевченка, видрукуваний мініатюрною книжечкою мовами народів світу і виданий до 150-ї річниці від дня народження поета видавництвом «Наукова думка».

Цю невеличку книжечку подавав мені її упорядник — правнук Т. Г. Шевченка по сестрі Катерині — Дмитро Федорович Красицький, коли бував у Кам'янці та зустрічався з педагогічним і учнівським колективами ЗОШ № 2, ще у 1969 році.

На першій сторінці — дарчий напис, зроблений упорядником «Заповіту» Дмитром Красицьким.

У цьому ювілейному виданні розміщено фото пам'ятника Т. Г. Шевченку на його могилі в Каневі, також ноти музики Гордія Гладкого на слова «Заповіту». А далі йдуть переклади. Російською мовою переклад «Заповіту» зробив Іван Белоусов, білоруською — З. Бядуля. І що характерно, переклади надруковані різними шрифтами. Наприклад, «Заповіт» болгарською, сербською, хорватською надруковано шрифтом, яким і ми користуємося — кирилицею. Англійською, німецькою, французькою, італійською та іншими мовами — латинським шрифтом. Привертають увагу переклади китайською, японською, корейською, єврейською (ідиш), новогрецькою.

Це рідкісне та оригінальне видання засвідчує шану народів світу до творчості й особистості Тараса Григоровича Шевченка. «Заповіт» в цій книзі перекладений 56 мовами народів світу.

Упорядкували видання Дмитро Красицький і Куріян Шевченко.

Федір ЛЮДНИЙ,
інвалід ВВВ, почесний
громадянин м. Кам'янки
Черкаської області

ЯКЩО СПРАВДІ БРАТИ — ТО І МОВИ ВЧІТЬ ТРИ!

Шановна редакція! Надсилаю вам копію листа, якого відправив нещодавно одному з авторів скандално-занеменитого «анти-мовного» законопроекту В. Колесніченку. Мало надії, що отримаю відповідь, то нехай люди хоч знають...

«Народному депутату України
Колесніченку Вадиму
Васильовичу

Направляю вам відповідь на ваш законопроект № 9073 «Про заходи державної мовної політики», яка була опублікована в газеті «Кримська світлиця» ще 19.01.2007 р. Сподіваюсь на підтримку.

СЕВАСТОПОЛЬ: ПОГЛЯД В МАЙБУТНЄ, АБО ЛАКОВАНА ФАЛЬСИФІКАЦІЯ

Нешодавно до 229-ї річниці міста у Севастопольській міській державній адміністрації відбулася презентація чергової науково-популярної книги Івана Куликова «Севастополь: сторінки історії і погляд у майбутнє», яка висвітлює історію міста-героя з часів заснування Херсонесу й до наших днів. Автор і керівник цього проекту Іван Іванович Куликов є головою благодійного фонду «Сприяння духовному розвитку Севастополя» та академіком московської Міжнародної академії інформатизації, колишнім заступником голови Севастопольської міськодержадміністрації з питань регіональної політики. «Нема сумніву в тому, що книга залишить у зацікавленого читача добру пам'ять про Севастополь. ...Вона написана відомими політиками, істориками, краєзнавцями, а тому є достовірно», — написали у спільному привітанні до видання голова міськодержадміністрації і голова міської ради Володимир Яцуба і Юрій Дойников. Ця ж думка прозвучала і на презентації. Заступник голови — начальник управління освіти і науки СМДА Ірина Заєць зазначила, що «книга — це велика праця цілого ряду авторів, фотографів, працівників бібліотек, архівів, музеїв міста». На її сторінках представлена славна історія нашого міста і погляд у майбутнє розвитку регіону. Впевнена, книга буде цікава, як для самих севастопольців, так і затребувана за його межами і сприятиме пропаганді геройчної історії Севастополя. І залишить у читача добру пам'ять про місто». У свою чергу Іван Куликов зазначив, що «свій внесок у підготовку книги зробили керівники міста, судновудівники, рибалки, поети, військові, художники, скулптори, які своїми звершеннами і справами створювали і створюють історію Севастополя», і розповів, що робота над книгою тривала близько трьох років, та видання вийде ще й англійською мовою.

Як це вже увійшло у традицію СМДА, на презентацію запросили лише «шанованих» журналістів. Однак книгу можна почитати у міських бібліотеках, забезпечили ними й школи. Зацікавився виданням і я, бо люблю і вивчаю історію рідного міста. Справді, презентоване видання — фоліант, є чим похвалитися! 470 великоформатних сторінок крейдяного паперу, високоякісні кольорові фотоілюстрації прикрашають майже кожну сторінку, дорога обкладинка і комп’ютерний дизайн роблять книгу чи не кращим з останніх поліграфічних видань Севастополя. Проявіть цього художньо-мистецького твору не повідомлялося, але з усього видно, що грошей на видання не пожалували. Здається, що далеко не кожний «зацікавлений читач» зможе його собі придбати особисто.

Як зазначалося автором, презентоване видання є продовженням раніше друкованих книг цього ж проекту: «Севастополь на рубежі тисячеліття» та «Історія Севастополя в лицах». Як на мене, воно, скоріше, стало їх повторенням. Але є й певні доповнення. Ось вперше в офіційній літературі з історії міста з’явилася прізвище запорозького полковника Олексія Шафрана, який навесні 1625 року підняв повстання полонених запорожців у Балаклаві, розгромив турецький гарнізон і на захопленому судні дістався Дону. Правда, Куликов пише, що він просто «утік на Дон». Треба було б вже й дописати, що по дорозі з Дону до Києва, у Валуйках, Шафрана як «литовського злодея»-шпигуна «московські люди» закували у кайдани і повезли у Москву на допит. Потрібно було б академіку розтлумачити чому. Та тому, що у ті часи московський цар і кримський хан оголосили себе «братали», вічна дружба була між ними, а Литва і Україна відповідно були ворогами. Натомість академік під заголовком «Как это было на самом деле» пише (стор. 82), що «с отражением ежегодных татарских нападений происходит процесс формирования Русского государства». Дивно це якось читати, бо в ті часи саме за приналежність до Русі у Москві в найкращому разі можна було «сісти на кіл». У академіка виходить, що кримські татари були такими собі споконвічними грабіжниками то Московської держави, то «Российского государства», якого на той час фізично не існувало в світі. Для автора з високим науковим званням рубрики «Как это было на самом деле», виявляється, є невідомим, що спопеління Києва кримським ханом Менглі-Греєм у 1482 році відбулося лише після тривалого умовлення того великим московським князем Іваном III, а награбоване золото з кіївських соборів хан надіслав «брату» — московському князю у дарунок.

Подібними до татар грабіжниками на сторінках книги бачимо і запорозьких козаків, аналізу і причин їхніх нападів на турецькі фортеці в Криму автор не наводить. Як і замовчуються участь кримських татар з території нинішнього севастопольського регіону у визвольних війнах українського народу під проводом Богдана Хмельницького, Петра Дорошенка, чи у битві під Конотопом. А така поміч мусила бути і була, бо на підмогу українцям хани оголошували загальну мобілізацію в Криму. І не один раз. Але московський академік і український держчиновник вдає, що цього не знає. Ось що мали би дослідити історики незалежної України і особливо в Криму, але натомість вимальовують зовсім іншу, спотворену картину минулого, спрямовану не на сприяння духовному розвитку, а на запалювання багаття етнічного пристояння на півострові.

Уже стали тривіальними давно запереченні істориками твердження, що Севастополь (стор. 47) є колискою православного християнства Східної Європи, що у Херсонесі свя-

тий Кирило у 863 році створив «русскую грамоту и буквы» та винайшов якийсь «славянский язык», та що у Криму в часі Кримського ханства поряд з татарами жили не українці, а якісь «славяне» (стор. 80) — теорія сучасного Русского міра, спрямована на виходження не українського, а містечкового про-російського патріотизму.

Не вирізняється новиною і погляд на Кримську війну 1854-1856 рр. Тут все як і у попередніх двох виданнях — «сплошний» героїзм російських адміралів, солдатів і матросів, ганебна поразка у війні і здача флотської столиці ворогу видається доблестю і великим військовим мистецтвом, про внесок і жертви у цій війні мешканців Криму і України — ні слова.

Окрім слід зупинитися на «погляді» на революційні події 1917-1921 років. Тут, на відміну від попередніх видань, проявляється спроба вживити ростки правди в усталені радянські стереотипи. Після багатьох публікацій у пресі вже неможливо приховати, що з Севастополя до Києва на захист Центральної Ради у листопаді 1917 року було направлено черноморський матроський загін з 600 бійців, тож вперше офіційне видання, хоч і другорядним фактом, але інформацію про цю подію подає. І за це дякуємо. Але далі автор за подіями не йде і повністю приховує ситуацію на флоті і Севастополі другої половини 1917 року, як і замовчує масове підняття Українських прапорів на кораблях та телеграму командувача ЧФ контр-адмірала Немітца від 23 листопада 1917 року про визнання флотом влади УНР. І це друкується у флотській столиці незалежної України. Браво, академіки!

Про реакцію Севастополя на більшовицький переворот у Петрограді та на ультиматум Леніна-Троцького Центральній Раді свід-

Ірина Заєць презентує видання

чить резолюція об’єднаного засідання Севастопольської ради військових, робочих і селянських депутатів, Центрофлоту, Міської Думи, представників усіх соціалістичних і національних організацій міста та представників судових і берегових комітетів від 6 грудня 1917 року. Її текст зберігся у севастопольському архіві, але чомусь не зацікавив історика. А її було відточено навести повністю, бо вона прямо засуджує злочинний переворот і насильницьке захоплення влади, висловлює протест проти ультиматуму УНР і наголошує, що чорноморці ідуть за Петлюрою.

Є у виданні, я б сказав, і наукове історичне відкриття. Робить його автор на стор. 198, де заявляє, що 10 січня 1918 року «у Севастополі пришла Гражданська війна». І розпочали її, звісно, кримські татари, ескадронці штабу кримських військ Таврійської губернської ради народних представників, які намірилися захопити Севастополь, але на Комишівському шосе були розбиті загонами Вій-

сько-революційного комітету.

Дозвольте не погодитися, шановний академіку. Громадянську війну, я б сказав, криваву різанину у Севастополі розпочали не кримські татари. У Севастополі громадянську війну розпочав більшовицький переворот, здійснений у ніч з 15 на 16 грудня 1917 року, під керівництвом Гавена, Кожанова і Ніни Островської, що були прислані Троцьким до міста, оцих «кронштадтських м’ясників», любовно описаніх вами, та анархіста Басова. У ту ніч було безпідставно і підступно арештовано і розстріляно десятки флотських офіцерів, матросів та мешканців міста, насамперед з числа українських активістів, у тому числі і ряд депутатів Севадри та небажаних для РВК членів Центрофлоту. Місто ціпніло від жаху, згадували в еміграції ті, кому вдалося тоді вижити. «Ізвестия Севастопольского Ревкома» 28 листопада за ст. ст. подали перший, далеку не повний, список тодішніх більшовицьких жертв — 1634 розстріляних і утоплених в морі з каменем на ший, серед них було 278 жінок. 30 листопада була продовжена публікація списку жертв — було 1202 розстріляних, з яких 88 — жінки. Що це як не громадянська війна? Чому ці стражді більшовицького перевороту не піддаються осуду сьогоднішнього Севастополя, нинішньої української влади, а й далі приховуються від мешканців міста? У цьому духовності сьогоднішнього Севастополя? Чому й досі у місті немає хоча б пам’ятного знака цим жертвам більшовицького свавілля! І чому шановний академік, беручись за оприлюднення історичного минулого міста, приховує цю криваву сторінку його історії?

Приховує історик і причини появи кримськотатарського батальйону під Севастополем. А він з’явився на Комишівському шосе лише після того, як у Євпаторії два севастопольських есмінці з Ніною Островською на борту вирізали, замордували і спалили у топках корабельних котлів місцеву інтелігенцію, активістів євпаторійського Меджлісу і Українського військового комітету, а з ними і прихильників «російської демократії».

Факти, на відміну від «погляду» на історію Івана Куликова, однозначно стверджують, що лише після скочної різанини у Севастополі залишки Центрофлоту «більшовизувалися» і виступили проти українізації флоту. Далі було ще страшніше — «Варфоломіївська ніч», вірніше, ночі з 21 на 22 та з 22 на 23 лютого 1918 року — у дні так званого народження Червоної армії. Цю страшну різанину, коли місто було оточене матроським загоном під командуванням Гавена, члена РВК анархіста Басова, коли було вбито чи замордовано мало не кожного третього севастопольця, зараз вже не приховати, тож інформація про неї вперше досить скромно оприлюднюється в історичному нарисі. Однак звинувачення за кривавий терор висувається автором анархістам, хоча ініціював і керував погромом більшовицький Військово-революційний комітет, що захопив владу у місті.

Академік Іван Куликов виставляє у своїй книзі «кривавих» Гавена, Пожарова і Островську героями та видними державними і партійними діячами. У Севастополі, ніби на посміховиско над їхніми жертвами, вулиці названі їхніми іменами. От нема поки що вулиці імені найактивнішого виконавця кривавого діянства — Басова, думаю, ще одну книгу група московських академіків видасть — і буде.

Нема у виданні і згадки про захоплення вночі 24 грудня 1917 року силою зброй більшовицького загону флагмана Чорноморсь-

На фото (справа наліво): автор книги Іван Куликов, заступник голови МДА Ірина Заєць, голова міської ради Юрій Дойников

кого флоту дредноута «Воля» та спуску з нього жовто-блакитного українського прапора. При такому підході до історичного минулого міста і флоту, звичайно, у авторів вже немає місця для Державного флоту Української держави, що існував у Севастополі з квітня до кінця грудня 1918 року, як нема згадки про їхніх командувачів — контр-адміралів М. Остроградського та В. Ключковського. Останній побіжно згадується лише як представник гетьмана Скоропадського. Одним словом, автор так підбирає історичні факти, щоб читач зробив єдиний висновок: у ті буріні часи до України ніхто не стримів! Ну так хочеться показати місто «ісконно русской слави», що вже не гребуть нічим — все Росія, і все ради Росії.

У такому ж стилі автор продовжує описувати й інші сторінки історії міста. Наприклад, оборону міста у 1941-1942 роках здійснювали виключно радянські і російські війни, про внесок українців у УРСР в оборону міста та у забезпечення флоту — ні слова, майже повторюється експозиція з музею Чорноморського флоту РФ.

Досить оригінально, на думку автора книги, поданий факт перепідпорядкування міста УРСР. На стор. 293 читаемо: «19.02.1954 г. Указом Президиума Верховного Совета ССР Кримська область була передана из состава РСФСР в состав Украинской ССР. На административных картах ССР Севастополь стал обозначаться как часть УССР». Хотите вірте, хотите ні, але картографи, виявляється, винні в тому, що Севастополь став частиною України. Отака лакована фальсифікація історичної правди.

Отак, який вже рік коштом українських платників податків продукується історія, яка відцентровує мешканців і історію міста від історії народу, зусиллями якого Севастополь поставав з попелища не один раз, від українського національного простору — у кінці ілюстрацій з російськими прапорами у кілька разів більше, ніж з українськими. І продемонстрований «погляд у майбутнє», на мою думку, спрямований на протидію кристалізації у Севастополі модерної української ідентичності, яка, між іншим, не виникає з нічого, не виникне вона і з подібних «поглядів» на історію.

НЕ ПЛАЧТЕ, ЛІКАР ДОПОМОЖЕ!

Повітря п'янке від запаху хвої та квітів, дихається, як в Лівадії. І навіть важко повірити, що майже поряд — смог великого міста. Але тут, в КРУ «Дитяча клінічна лікарня», якою опікуються головний лікар Олександр Астахов, — інший світ, навіть люди, здається, інші — уважніші, чесніші. Бо потрапили сюди їхні діти. І це вагома причина замислитися — чому? Чи не з їхньої власної вини? Бо діти ще, як янголята, — безвинні.

У одному з «найтяжчих» відділень лікарні, онко-гематологічному, є навіть спеціальна кімната для спілкування з батьками. Для багатьох із них вона стає подібною до лобного місця, бо тут повідомляють їм про виявлену у дитини страшну хворобу. Це — злойкісне захворювання крові або онкологія. І щороку таке трапляється із сорока-шістдесятма маленькими кримчанами. Та якби не були налякані батьки подальшою перспективою — в середині вісімдесятих років реальна небезпека була ще вищою, ніж вони могли собі уявити: дев'яносто сім зі ста дітей гинули.

Сьогодні все інакше: одужує 75-80% хворих. А підбиваються підсумки через п'ять років від дня початку лікування. Тож страшний діагноз тепер не вирок. Так, про безмарне життя на найближчий час батькам хворої дитини доведеться забути, про відпочинок та поліпшення добробуту — теж. Щонайменше рік перебуватимуть вони в лікарній палаті, і він буде непростим. Серце розриватиметься від співчуття, жалю, страху і власного безсилия, відчай змінюватиметься спалахом вогника надії, але ніяких депресій — на те ти і мати, щоб підтримати власну дитину, вселити в неї віру в одужання. І це теж важливий чинник в її лікуванні, про що нагадує ігрова кімната — з ляльками, іграми, малянками. Про те ж саме свідчить і сценка із казки в італіні, а також телевізор біля кожного ліжка. Не сумуй, життя чудове і варте того, щоб за нього боротися!

Можливо, когось здивує, як же в часи економічної скруті вдалося такого досягнути? Чому у вісімдесяті роки — «пік соціалізму», коли були якіні харчі і не бракувало ліків, тут розгулювала смерть, а ось тепер на руїнах нашої недофінансованої медицини, яка є чи не найбільшою проблемою в державі, виникло надсучасне лікарняне відділення, що дає в лікуванні приголомшиві результати? Надсучасне — це що й тому, що, розраховане на 35 хворих, воно має, окрім кількох палат і восьми ізоляторів, чотири душові кабіни для різних категорій людей, які перебувають в лікарні, бойлери, що дозволяють постійно мати теплу воду, мікро-

хвильові печі — це лише деякі побутові зручності, а найголовніше — всю необхідну апаратуру новітнього покоління, яка тільки існує в світі.

Ось така квітуча оаза на фоні нашої всезагальній бідності і беспорадності.

Якщо сказати, що все це — заслуга однієї людини, повірить не кожен, а хто й повірить, може не погодитися: в таких випадках називають прізвища найближчого начальства та начальства цього начальства, аж до міністрів. Згодна, хай буде за традицією. Ale, вклонившись кожному представнику цього ланцюжка від імені сотень врятованих, хотілося б нагадати: без завідувача відділення Валентина Павловича Усаченка нічого б подібного не було.

Це саме його розум, енергія, ініціатива роблять неможливе, це його ім'я відоме серед фахівців галузі на світовому рівні, це під нього надає гарантії поважна іноземна професура. А саме такі гарантії частенько є запорукою отримання солідних грантів для боротьби з лейкозом. За підрахунками Валентина Павловича, за останні двадцять років у такий спосіб його відділенням було одержано і освоєно понад 2 млн. доларів. Першим було виграно грант фонду «Відродження» Джорджа Сороса. Потім представниками із Німеччини, які приїхали до України, розігралося шість грантів на поліпшення ситуації щодо боротьби з лейкозом у країнах СНД. Валентин Павлович виклав своє бачення цього процесу, і лікарня одержала допомогу, яка розтягнулася на десять років.

На той час стосунки з німцями стали традиційними. Boeh, зрештою, із запозичення німецької методики і розпочалися зміни у роботі онко-гематологічного відділення. Це було понад 20 років тому, і на той час у Німеччині одужувало 60% хворих проти наших трьох. Отже, до запровадження нового протоколу лікування, шансом на порятунок дитини був збір коштів для її вивезення в Німеччину, на що потрібно було 200 тис. доларів. У 1988 році німецькі гематологи, приїхавши до Радянського Союзу, провели тут велику нараду разом з майстер-класами, аби поділитися особливостями своїх методик. З'ясувалося, що їхня хіміотерапія є значно інтенсивнішою, і дози деяких медикаментів перевищують звичні в сотні разів. Для лікування застосовуються й додаткові препаратори, що не практикувалися радянськими фахівцями.

І ось були проведенні перші етапи терапії із зачлененням закордонного досвіду. Лікування однієї дитини обійтися в 20 разів дешевше, ніж в Німеччині, тобто в 10 тис. доларів. А різницю між цими сумами німці витрачають переважно на оплату праці

медичного персоналу, який і гадки не має, що таке соціальна напруга.

Те, як живеться і працюється німецьким лікарям, Валентин Павлович побачив на власні очі, побувавши в Німеччині на стажуванні. Додому повернувшись до апаратурою, медикаментами, а найголовніше, — надійними контактами, які ще не раз стануть йому в нагоді.

Дуже важливими людьми в житті Валентина Павловича стали професори Гюнтер Шеллонг із Німеччини та Дональд Пінкель із США. Це саме на основі методики професора Пінкеля була розроблена німецька програма. Ще у 60-ті роки, бажаючи створити в Америці Центр катарстрофічних хвороб, він звернувся через засоби масової інформації до американців з проханням пожертвувати на цей Центр по одному долару. І його було збудовано! Між професором Пінкелем і лікарем Усаченком зав'язалося листування, і незабаром проміністром США вже 76-річний, приїхав до України. Побувавши у Валентина Павловича, він надав його роботі надзвичайно високу оцінку, дивувачись, як за тяжкої економічної скруті можна було налагодити справу на такому рівні. І його думка цілком збіглася з висновком професора Шеллонга, який десятеро років поспіль приїздив в Україну, аби підготувати для кожної області класних професіоналів у боротьбі з лейкозом. І таки досягнув свою мету.

Про цих фахівців, що стали для нього зразком служіння людям та обраній справі, Валентин Павлович розповідає із захопленням. Він вважає, що професор Гюнтер Шеллонг за свою подвигницьку діяльність цілком заслужує на звання Героя України. Сам Валентин Усаченко — заслужений лікар АРК,двічі лауреат Премії ВР АРК, адже він у Криму такий один, якщо не в усій державі. І за цим — напружені, ненормована праця без вихідних і свят, бо і гідно підмінити немає кому. Молоду у відділенні не затримується, це тільки колишня радянська людина може знаходити віху у трудових досягненнях, економлячи буквально на всьому. На думку Валентина Павловича, лікар може працювати повноцінно, опанувавши особливості фаху, тільки на п'ятий-шостий рік. Саме на цей момент у більшості і уривається терпець. Та все одно в його команді є люди, на яких він покладає великі надії.

А у першу чергу сподівається на Господа. Тільки-но попросить у нього про якусь допомогу для своїх хворих, як і знаходить вихід із, здавалося б, глухого кута. Так і з грантами. Якось натрапив Валентин Павлович в Інтернет на оголошення канадської фірми про конкурс на тему: «Наукові дослідження в практичній медицині». Вирішив взяти участь. Те ж саме вирішили і претенденти із 26 країн. Та марно старалися. Кошти прийшли до Сімферополя, і не 50 тис. доларів, як було обіцяно, а 75!

А кілька років тому сидів він у тяжких роздумах про ремонт — все не знав, як до нього підступитися. Аж раптом до кабінету завітала жінка, керівник будівельної фірми Наталія Трешцова, і запропонувала свою допомогу. І її люди все зробили на зразок ізраїльської клініки та ще й закупили меблі — тепер у відділенні — краса і комфорт. Ремонт тривав 9 місяців, та пані Наталія все поспішала — вона й сама потерпала від онкологічної хвороби. Чому пішла на цей крок, пояснила так: «Грошей із собою на той світ не забереш, а я матиму, що сказати, коли постану перед Богом». І поспішала

вона недарма — сьогодні Наталії Трешцової вже немає...

Є в цій лікарні і Божий Храм — на честь Божої Матері «Цілителька». Править службу в ньому о. Миколай. Тут можна замовити всі треби і придбати все, що потрібно для християнства. Храм відвідують як дорослі, так і малечі. Як розповідає його служителька, після причастя діти часто йдуть на поправку. Буває о. Миколай у малюків і в реанімації, тут дехто з них приймає хрещення, бо такого шансу у хворої дитини може вже і не бути... А нещодавно до лікарні завітала священнослужителі різних конфесій. Відвідали вони і онко-гематологічне відділення.

В загалі гостей тут не бракує. В основному це волонтери, які допомагають залучати кошти на лікування. В критичний момент з допомогою міжнародних з'язків ім вдається збирати в найкоротший термін дуже серйозні гроші. І якщо сьогодні держава покриває більшу частину потреб лікарні (діє президентська програма «Дитяча онкологія»), то довгі роки цього не було. Тому мала значення кожна гривня, яку, бувало, приносила старенка бабуся. З метою налагодження

на фінансування у 1993 році

зом із дружиною, теж лікарем, вирушили ми на Сахалін. Прожили і пропрацювали кілька років, а коли нарівні зі мною відійшли, турбуючись про його здоров'я, знову повернулися до Криму.

Та з роботою, як і раніше, було суттєво. Коли з'явилася вакансія лікаря-гематолога, я пройшов спеціалізацію і вже близько тридцяти років працюю за цим фахом.

Робота надзвичайно важка і відповідальна, добре, що моя сім'я, дружина і обидва сини — теж лікарі, і вони мене розуміють. Розуміють, що я не можу присвати ім достатньо часу, філософські сприймають наші матеріальні обмеження. До речі, моя зарплата в 40 разів менша, ніж у закордонних колег.

Чи не дивно, людина, яка поставила увесь світ на службу хворим кримським дітям, про себе дбає в останній чергі? Особисто для мене не дивно, бо про таких фахівців, діяльність яких не сумісна ні з бізнесом, ні з заробітчанством, має піклуватися держава.

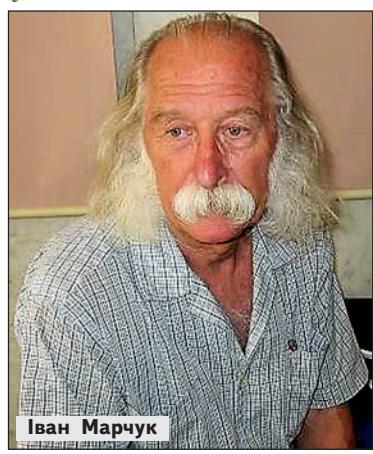
А ще ми поговорили з лікарем Усаченком про створену за його участі «Українську кооперативну групу», до якої входить сьогодні 12 онко-гематологічних відділень України, про європейське визнання очолюваного Валентином Павловичем відділення, що, в свою чергу, увійшло до «Міжнародної європейської кооперативної групи». Насамкінець мій співрозмовник зауважив:

— Мені щастить на хороших людей. Раніше ми мали велику підтримку від доцента Станіслава Казимировича Сосновського. Тепер він на пенсії, та доля звела мене з Василем Степановичем Пикалюком, який привернув увагу до наших проблем чи не всього медуніверситету. Не можу не згадати і голову Верховної Ради Криму Володимира Константинова, який є водночас і головою нашої піклувальної ради. Вже три роки, я свою спікерську зарплату він переводить на рахунок нашого відділення. Міг би назвати ще не одне прізвище ось таких добрих, хороших людей.

На щастя, життя Валентина Павловича складається не тільки із буднів. Одне з найважливіших для нього свят припадає на 1 червня — це день колишнього пацієнта. Цьогоріч на свято прийшло сорок родин. Серед них і ті, хто побував за крок від смерті, але видував і з'явився в лікарні вже із власними дітками. Колишню і нинішню малечут тут очікувала чудова концертна програма з клоунами та іншими розвагами. А ще чекав на них сам завідувач. І хоч він — людина далеко не сентиментальна, думається, щемило його серце, бо це був момент істини, ради якого вартувало обрати саме таку долю.

Тамара СОЛОВЕЙ

Іван Марчук

(Закінчення.

Поч. на 1-й стор.)

Як бачимо, степовик, мелітопольєць воліє бачити в картині те, що імпонує його генетичній пам'яті. І закінчує вірш так:

Тож і билинку ліпше в полі
не займай:

У кожній квіточці —

любов моя предивна.

Тут я існую! Сам собі — Мамай!

Моя земля — мій Материк,

мої твердиня...

Коли читаєш поезії Олега Гончаренка, то не можеш позбутися відчуття, що автором їх є дуже мудра людина з якимсь прадавнім князівсько-шляхетським родоводом і великим життєвим досвідом. Ось, для прикладу, теза із того ж вірша «Моя земля — моя твердиня»:

Її по-іншому ніяк і не назвеш:
В неї так трудно

Роду вгризлося коріння.

Тут я стою вище найвищих веж!

Моя земля — мій Материк,

мої твердиня.

Тим, звичайно ж, наснажуєшся і надихаєшся — починаєш відчувати і себе частиною обраного Богом народу — народу Українців.

Take ж саме — вищє, обожествлююче ставлення у поета до рідної землі, до природи, до всього сущого на наших теренах. Є, наприклад, щось велично животворче та філософське в картині Марчука «Осінні води», мені вона дуже імпонує, із задоволенням тримав би її у себе вдома, бо створює відповідний настрій. Але ж яким дзвінким приазовським солов'єком Олег витьохує тут, як тонко він бачить усі приховані нюанси! Куди мені до нього... Принаймні, відчуваю себе трохи присоромленим, бо так не написав би. Зате з радісним хвилюванням і вдячністю вчитуюся в рядки:

Ну ось і прийшла

ще одна твоя осінь.

Все важче, все дальнє

ходити по меди...

Ти бився. А осені

легко вдалося

Пізнати таємницю важкої води...

Недаремно ж великий галиць-

ГАЛИЦЬКЕ ДИВО, ОГРАНЕНЕ В ПРИАЗОВІЇ

«Катрени огоlesenix картин»

кий художник, якого закордонні авторитети причислили до сотні найгеніальніших людей століття (єдиного з українців, до речі), любовно називає Олега «впертим воликом Поезії». Тільки він, таврічанин і онук-правнук таврічанина, міг би назвати сум «домінантом до нив». І запевнити, що в цьому немає ніякої фізики, а є тільки «зриме stemnіnnia toniv»:

Та й тільки. А як все одразу
змінилося —
І ти, й небеса, і ліси, і земля.
Дощ просто зібрався, нарешті,
і вилився,
Щоправда, коли вже заснули
поля...

Ex, якби можна було проводити ось такі марчуцівсько-гончаренківські уроки в школах! У тернопільських, мелітопольських, сімферопольських, київських, чернігівських, львівських... Ну, коли вже світ зачислив одного з них до когорти «найгеніальніших», а другий геніально дарує інше, паралельне поетичне життя півтисячі художніх шедеврів побратима, то чому б і справді не спробувати проводити у травні, напередодні випускного балу, такі своєрідні «уроки гордості» для старшокласників? (Будемо вважати цю пропозицію маленькою підказкою нашому Міністерству освіти!)

Уявіть собі, наскільки зближав би молоді Заходній і Східній України вірш «На половині». Заважимо, бачення східника, мелітопольця є дуже прихильним до Заходній чи (як нині умовно називають соціологи, виходячи з результатів голосування на виборах) «бандерівської» України. Ба, навіть компліментарним. Спочатку він скрушуно констатує, що його рідний степ уже «перехрестили суржиком чужинським», а земляки-мелітопольці «розпоршили запорозький гарп, розмаяли махновське вільнолюбство...» Зате половина сприймається степовиком як щось своє, рідне:

І ось ти начебто зайшов
не у своє,
А відчуваєш, що прийшов
додому:
Тут ні очей, ні серця не зіп'є
Тобі ні зрада, ні журба,
ні втома.
У половині свій осінній шарм,
Своя жагуча, неповторна
строга вродла.

Земля обітана і плацдарм,

Останній вірний прихисток

народу...

Олег Гончаренко міг би бути

оригінальним (і геніальним) педагогом, викладачем середньої (та й вищої) школи. Певен: виховав би цілу плеяду патріотичних істориків і філологів. Образне мовлення поета викликає захоплення:

Тачанки просочаться
аж до савани,
Просочаться воїни
в заробітчани.
Лиш Габсбург навіки
стає Вишиваним.
Й лишається пісня
чекати Болбочана...

Варто нагадати, що Олег є нашим автором і давнім передплатником — цим додатково може пишатися вся «світличанска» родина. Тим більше, що кримські мотиви у поета також присутні:

Не знаю, що й сказати
наостанку,
Так безпросвітно й боляче
тепер...
Привіз оце учора з Криму (!)
вишиванку,
Таку, га-ай, притулися б
і помер.
І все-таки даруй, буття на слові,

Пробач мені оци журбу стару:
Немає сили ні на що вже,
крім любові,
А гад такий — не відлюбивши,
й не помру...

Якось у листі я висловив свій сумнів щодо того, чи оцінить народ книгу, яка далася авторові так непросто: «Твоя, друже, поетична інтерпретація чудова! Дещо складне і малоозрозуміле марчуцівське ти навіть підносиш, перекладаючи на зрозумілішу і милозвучнішу мову української поезії. Отже, чудовий приклад (і досить рідкісний у нашій історії!) найефективнішого культурного співробітництва, а не заздрості і українського взаємопоборювання. Так, ця книга — унікальне явище, але біда в тому, що її треба... «розжовувати» кожному нашему пересічному землякові. Інакше — більшість не розумітиме. Так, ось сумні українські реалії, які є тлом до вашої творчості. Нам повноцінні українські структури потрібні, розвинуте громадянське суспільство, тоді й результат цього художньо-поє-

Олег Гончаренко

тичного подвигу буде відчутним. А поки що у нашому атомізованому українському просторі книга буде «ресторанною поживою» для гурманів...»

Відповідь Олега не забарилася: «Сергію, думки у тебе правильні, але занадто фаталізовані. Згоден, що якби книга творилася за принципом «картина — вірш», то це був би взагалі «бронебійний снаряд» на міdnі лобі і червіті душі. Але я й так багато з неї опублікував на літературних сайтах в Інтернеті, то, з картинами чи без них, — відгуки однозначно доброзичливі, якщо не скажати захоплені. Те ж саме чую і від тих, кому дісталася книжка, хто прочитав добірки з неї у різних часописах та газетах. Так що не все так погано, як ти оце підносиш... Люмпенізація сьогодні — явище всесвітне, — очевидно, людство робить мінусовий оберт у спіралі свого буття. Та хіба це означає, що не треба нічого робити, хоча би на майбутнє? Треба! Бо сьогодні наші читачі — будителі! Я волію мислити благісно, бо мисль все-таки матеріальна...»

Будителі? А що, цілком можливо! Як він там сказав: «Немає сили ні на що вже, крім любові?» Потрапив у самісінку точку! Як перевалило мені за п'ятдесятку — відчувати почав те ж саме. Ale ж і любов — велика сила!

Книга «Катрени огоlesenix картин» нині — серед чотирьох фіналістів на врученні премії ім. Михайла Коцюбинського. Гадаю, вона достойна і більшого! А нині хочу побажати і Олегові Гончаренку, і Іванові Марчуку нових творчих звитяг та нових перемог на їхньому творчому шляху.

Хочеться, щоб довго жили на світі Іван Марчук та Олег Гончаренко, люблячи Україну і дорогу, безцінну нашу планету, даючи і нам символи Віри, Надії і Любові.

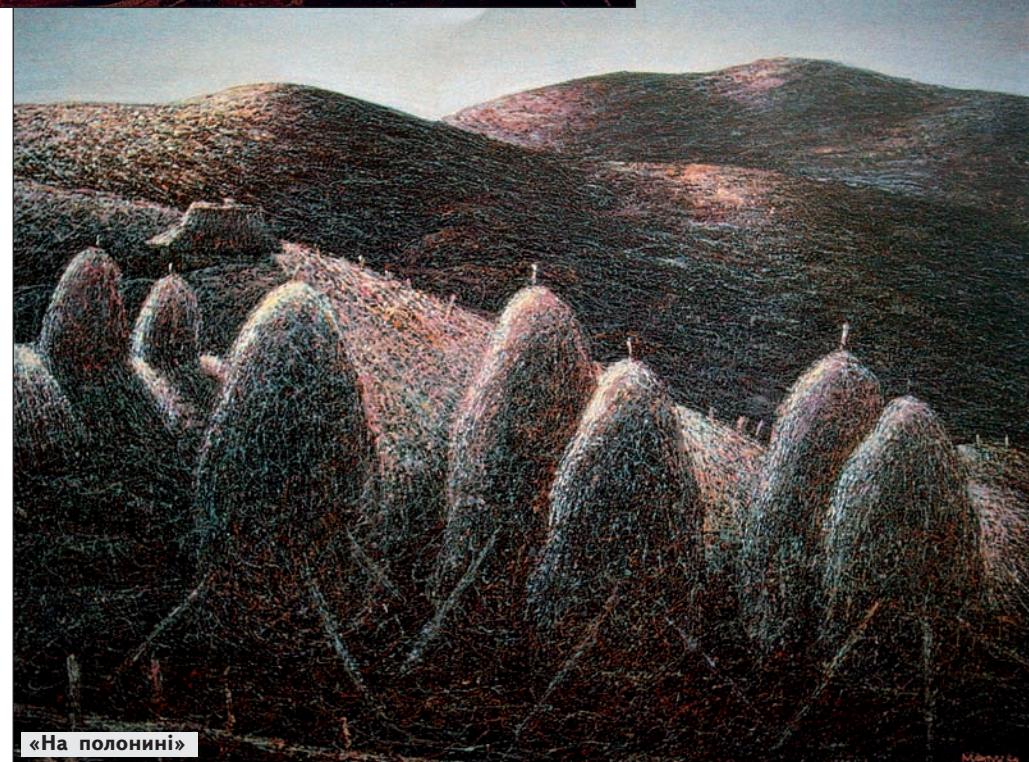
Сергій ЛАЩЕНКО

«Тихо мелодія звучала...»

«Осінні води»

«На полонині»

СОНЯЧНЕ СЕРЦЕ ГУЦУЛЬЩИНИ

Саме у ці дні «серце» Гуцульщини — знамените село Космач відзначає своє 600-ліття. У надзвичайній казковій карпатській місцині розташоване це село, але не місце його прикрашає, а небайдужі, талановиті, щедрі душою люди, котрі творять славу й історію Космача. Про це — наша розповідь.

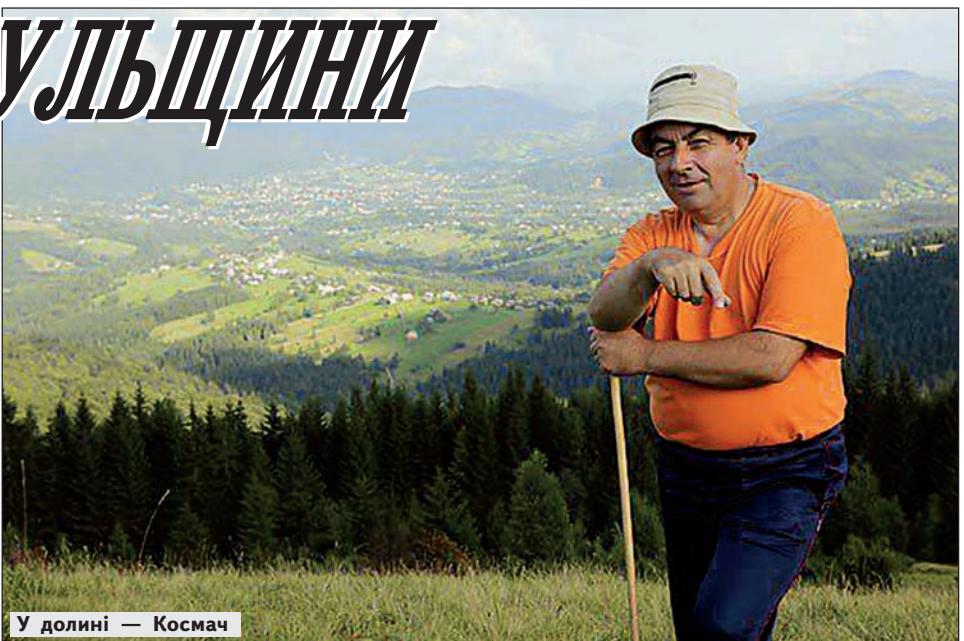
Перша письмова згадка про Космач датується 1412 роком. Втім, науковці виявили тут залишки стоянки первісних людей. У 1994 році археологи під час розкопок на присілку Медвежому дослідили досі невідомі наукі солевидобувний центр, якоюму три тисячі літ. Згадки про Космач є у дослідженнях польського фольклориста Оскара Кольберга, у праці Володимира Шухевича «Гуцульщина» і багатьох-багатьох інших, але ѹ до сьогодні достеменно не відомо, що ж означає Космач і скільки йому насправді років. Щоб прояснити ситуацію, дослідники зверталися до фольклору, до столітніх бабусь та дідів і, зрештою, довідалися, що «столиця» Гуцульщини зародилася з присілка Завоєли. Кажуть, там колись був гарний тисовий замок — про це й досі співається в коломийках. А ще переказують, що у Космачі були (та, напевне, ѹ залишаються!) такі жінки й дівчата, які просто зачаровували чоловіків: легендарний ватахок опришків Олекса Довбуш знайшов тут собі любаску. Тут, правда, й загинув — від зради... В Космачі є якася сила, якса особлива енергетика, яка притягує і наснажує всіх, хто сюди завітає.

Мовознавці тлумачать назустріч Космач — як «Келя Сонця», адже в космачих одежах, вишиванках, тканин виро-

бах, писанках переважають жовтогарячі барви. Це підкреслює навіть розташування Космача: село лежить у великій розлогій долині поміж горами й нагадує великий соняшник — у центрі соняшниковий диск, а 32 присілки — його пелюстки або сонячні промені.

Господарює у цьому карпатському сонячному краї сільський голова, а ще —

мистецьких спробах все, що нишком забрав у дома, добре отримав від матері на горіхи. Я так переживав, що аж захворів! Лежу в лікарні, вже й не кашлю, бо всюди болить. Прийшла мене провідати збентежена мати, а тут моя перша вчителька. Вона мамі й каже: «Ви його не лайте, він нічого поганого не робив, краще давайте йому ниточок, якийсь непотрібний клаптик тканини — хай вишиває». А люди ж — дивні створіння: за що нас б'ють — до того ми більше тягнемося. От били мене за вишивку — то я почав вишивати. І раз

У долині — Космач

Китайські парубки у вишиванках Д. Пожоджука

письменник, журналіст, громадсько-політичний діяч, етнограф, фольклорист, писанкар, вишивальник, заслужений майстер народної творчості України Дмитро Онуфрійович ПОЖОДЖУК. Нешодувно він повернувся з Франції, де відбулося відкриття його особистої виставки українських вишиванок.

— Пане Дмитре, як ви стали займатися такою, скажемо, не чоловічою, на перший погляд, справою, як вишивання?

— Коли я навчався ще у першому класі, в школі був гурток вишивання, котрим керувала вчителька Мирослава Бойчук. Мене захопило це заняття, але в той час нитки були дуже дорогими, тому, зіпсувавши у перших

вже така біда з матеріалом — найпрактичнішо для вишивання у кризових умовах технікою є «низинка», якою вишивают із зворотнього боку і витрачають наполовину менше ниток.

Вже у першому класі я вишив дві роботи — доріжку «Два півники горох молотили» болгарським хрестиком і жіночу сорочку з дотриманням всіх законів традиційного космачского орнаменту.

Село наше було досить віддалене, як кажуть, від цивілізації, учні в школу одягалися у домоткані вишивані сорочки, бо інших не було! Пам'ятаю, мати моєgo друга заробила грошей (бо мала коня і орала людям землю) і купила в Коломії сину звичайну фабричну сорочку.

Приходить він до школи і хвалиться: «Друзі, мама мені купила панську сорочку!» А чому панську? Бо в таких сорочках ходили тільки пани — поляки, чехи, євреї, словаки. Ну і що робити? Цілий клас побіг на інший присілок дивитися на оту панську сорочку. Прийшла вчителька — нікого в класі нема. Це була фабрична сорочка, яку ми вперше тоді побачили.

Техніки вишивання я вивчав самотужки, а коли почав усюди їздити — придивлявся до різноманітних робіт. За фахом я — журналіст, працював на Буковині, у краю, де вишивка дуже поширенна. Ось, наприклад, мав писати про доярку, розпітую, як працює, і ніби між іншим питав, а що вона ро-

бить, як випадуть сніги і справ у господарстві менше. Вона й відповідає — вишиваво. Ось тут я в неї і випилю усі секрети. Бувало, подарує мені герояня моїх статей кавальчик коміра, рукава чи рушника. І так назирається 25 тисяч орнаментів з України, Болгарії, Чехії, Польщі, Мордовії. Українська жінка в центральній частині України була пригноблена колгоспними буряками, мусила сапати від зорі до зорі, а жінка на Покутті, Буковині, Гуцульщині мала трошки волі і могла робити те, що вона хоче.

Я вишивав в основному чоловічі сорочки. Розробляю нові фасони, шукаю найкращі тканини. Взагалі, я дуже великий противник того, щоб вишивати на поганій тканині. Ще за часів Запорозької Січі козаки мали дорогі шовкові тканини, дорогі нитки. Але я вишивав і добре жіночі сорочки. Треба робити все наше, українське — модним, тоді люди, особливо молодь, потягнуться знову до національних традицій.

Після моєї персональної виставки у Будинку моделей в Парижі, де ці сорочки демонстрували відомі моделі, я приїхав у Пирогово — і там всі вже кричали: «Хочемо таку сорочку!»

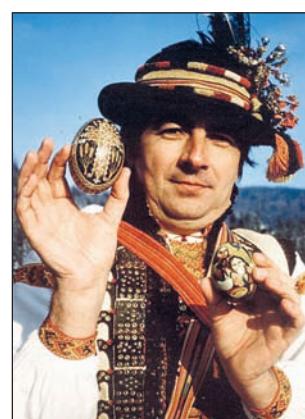
— Чи були ви знайомі з нашою відомою кримською вишивальницею, Героєм України Вірою Ройк, чи давала вона вам якісь поради? І чи не плануєте після Парижа організувати власну виставку у Криму?

— З Вірою Ройк я познайомився десь років з тридцять тому. Вона тоді вже була відомою і знаюю, я ж тільки починав. Віра Сергіївна — дивовижна людина! Наскільки непросто мені було на Західній Україні, в kraю, де традиції все-таки збереглися. А вона змогла віднайти, зберегти, вдосконалити і пронести через усе життя українську вишивку, а загалом і Україну в не зовсім українському оточенні. Тож немає різниці, де людина знаходиться, у якому регіоні живе, все залежить від неї самої — чи хоче, чи здатна вона нести свій український ген, незважаючи ні на що. То є велика внутрішня сила.

А до Криму я дуже хотів би приїхати з виставкою, але все це потребує певних коштів, так вже виходить, що мені простіше поїхати до Франції, де є люди, які охоче підтримують мене і те, що я роблю.

— Ви займаєтесь не лише вишивкою, а є активним ініціатором відродження українських мистецьких традицій, зокрема писанкарства. Чому ви захопилися і цим?

— На вишивку у так звані радянські часи був певний тиск, але все ж не такий, як на писанку, це для советів взагалі було щось вороже. У комуністів, атеїстів було якесь ненормальне антагоністичне ставлення до писанки. Може, тому, що вона справді має магічну силу традицій, молитви, мистецтва, а загалом — українства.

Роботи Д. Пожоджука

Родина Дмитра Пожоджука — у рукотворному інтер'єрі

Фестиваль «Великден у Космачі»

У мене не було вибору, я мав перейти із вишвіки до писанки. Все починалося з нічого, тому що книжок про писанки не було, писанкарі остерігалися себе афішувати. Натомість за кордоном проводились виставки, майстер-класи, знімалися телепередачі, видавались посібники. Одарка Онищук з Торонто видала величезний альбом «Символіка української писанки», Іванка Чумак у Франції видавала книжки французькою і українською мовами про писанки. Лемківська писанка була представлена в книзі «Українські писанки Східної Словаччини» — у нас цього не було. От у мене й виникла ідея: а якби зібрати усіх писанкарів разом, був би позитивний результат, тому що писанкарство в Україні гинуло на очах. Зараз є дуже багато писанкарів і їхніх книжок, альбомів, але коли я починаю боротися за писанку і потрібна була підтримка, багато хто сидів по коморах і боявся українською словою сказати.

Пишу лист за листом до міністрів, ніхто не реагує. У 1992 році вдалося вперше провести в Івано-Франківську «Всеукраїнський конгрес писанкарів», я тоді був просто журналістом, звичайно, якби мав якусь посаду — було б легше. Українським центром народної творчості в Києві при Міністерстві культури керував Володимир Подкопаєв. Він зацікавився моєю ідеєю і обіцяв підтримати. Написали листи у 18 держав, були залучені всі обласні центри. У серпні 1992-го ми зібрали перший Міжнародний з'їзд писанкарів у Києві. Приїхали іменіті люди, президент Леонід Кравчук підтримав і з'їзд пройшов на найвищому рівні. Україна і світ одноголосно вибрали мене головою Всеукраїнської координаційної ради з вивчення і відродження писанкарства, так як писанку знають у світі, але ще не знають молоду державу Україну. Рада прийняла рішення відправити мене до Франції — повезти українські писанки з усіх етнічних українських земель. Повіз я виставку до Франції, там вона наронала великого резонансу, десь і українці там знайшлися, й чимало. У Парижі є бібліотека Симона Петлюри, українська картинна галерея, королева Франції Анна — дочка київського князя Ярослава Мудрого. А тут — ще й писанка. Таким чином ми заявляли, що ми є, що є Україна.

Впродовж десяти наступних років, коли були вже наші, українські міністри культури, які абсолютно нас не підтримували, не було більше з'їздів писанкарів. Лише у 2002 році вдалося провести такий з'їзд на громадських засадах у Коломії. Там було менше гостей із закордону, і хоч долучився музей Гуцульщини і Покуття, але все відбувалося без державної підтримки. Натомість закінчилося. Можливо, якби я був впливовою особою, воно б розвивалося, а так — усюди перепони. Але все одно, коли мене обрали сільським головою, я офіційно заявив, що буду проводити подібні заходи. Ми провели перший Міжнародний фестиваль «Великден у Космачі». Після цього цькували мене, як тільки могли, чиновники заперечували: «Як таке може бути: у селі — міжнародний фестиваль?!» Але мене підтримали молоді активісти з Києва Наталка Лещенко, Олесь Журавчак, Валерій Гладунець, і цей фестиваль таки відбувся!

Ще один приклад чиновницької антиукраїнської поведінки: ось зараз, у липні Космачу віповнюється 600 років. Верховна Рада України ухвалила постанову у жовтні минулого року відзначати цю дату на державному рівні, але не було видлено навіть копійки на святкування.

Що ж робити, щоб українські свята, культура, історія шанувалися в Україні не лише на словах?

— Насамперед треба, щоб були українці при владі. У Франції в 1993 році я мав розмову з прем'єр-міністром — українцем. Генерал-губер-

Фрагмент космацької вишивки Д. Пожоджука

натор Канади — українець. Усюди ми — господарі, тільки не в рідній державі. Людям треба усвідомити, що вони — горда, велика, роботяча, талановита нація і зумисити рахуватися із собою. А на неправді, несправедливості, злі ніколи ніхто не побудував добра, тому це все, що діється зараз, рано чи пізно закінчиться. Наші люди ще не навчилися контролювати ситуацію, думати на виборах. Треба ж дивитися, усвідомлювати, за кого голосуєш, за яке майбутнє. Ще одна велика проблема — відсутність правдивої інформації. Ось тут наша потужна діаспора мала б на самому початку незалежності подати, зібрати кошти й допомогти створити хоча б один справді незалежний український телеканал, який би показував правду. Люди б бачили те, що є, і тоді були б уже зовсім іншими. Хто керує нашими телеканалами — самі бачите, то про що можна говорити? І так в усіх ланках — українці позбавлені права бути українцями, бути гостями у своїй державі. У Франції живуть росіяни, в Америці, але вони мусять рахуватися з тими порядками, які є в тих державах, а у нас чомусь диктують, як нам жити. Добре, що Євро-2012 проходило в Україні, а то донедавна у світі думали, що Україна — то взагалі частина Росії. Ми маємо розвиватися, показувати світу, хто ми є, і гостядувати на власній землі, у своїй державі. Має пробудитися це відчуття значущості, не другорядності, не «меншого брата», розуміння, що від кожного зокрема дуже багато залежить, боротися і відстоювати право кожного і всіх на гідне життя у своїй державі.

Записала
Юлія КАЧУЛА

Фото Юрія Білака
i Tomas Gauska (Париж).

Д. Пожоджук із сином Дмитром

ЗАПОВІДАЮ ВАМ УКРАЇНУ

Жадко Віктор. Кирило Осьмак: Заповідаю вам Україну: роман-сповідь / В. О. Жадко. — К.: ВПК «Експрес-поліграф», 2012. — 344 с.

У новому романі письменника і членом Віктора Жадка розповідається про непросту, але гідну увіннення в пам'яті співвітчизників долю українського патріота, науковця, політичного діяча, президента Української головної візвольної ради (1944) полтавчанина Кирила Івановича Осьмака. Книга написана на основі вивчення багатьох архівних матеріалів зі щирим бажанням автора показати читачеві трагічну історію українського народу крізь призму пошукувів, досягнень, помилок, страждань людини, яка дотворення цієї історії була причетна.

У дні нелегкої боротьби за утворення української державності, коли давні змагання народу нашого втілювалися у форми державного будівництва, вирінають із пам'яті образи дорогих діячів нашого відродження. Вони вірили в світлу майбутність України, і за ліхих часів свого життя працювали і діяли в неймовірно складних умовах, зазнаючи із родинами переслідувань, але по-іншому не могли, бо жили задля майбутнього. Нашого сьогоднішнього.

58 років тому в погожий день ранньої осені 12 вересня 1944-го в селі Дорожів Дублянського району Дрогобицької області була проведена облава — «чекистсько-войсковська операція», які проводилися тоді тисячами на всій Західній Україні. Разом з десятками інших мешканців Дорожівки енкаведисти-облавці схопили й немолодого високого чоловіка, який порався біля хати, що знаходилася на пагорбі Більник. Замість документів він мав лише довідку від старости Дорожівської сільської управи на ім'я Коваля Івана Пилиповича, уродженця містечка Скалат, мешканця Тернополя. У протоколі про затримання було зафіксовано: «Коваль Іван Филипович підозрюється в принадлежності до контрреволюційної националістичної організації ОУН, його задережати і заключити в тюрму на 48 часов». 48-годинне затримання перетворилося на 4-річне слідство і знадобилося 230 допитів, очних ставок, переслуховання кількох десятків

свідків, щоб каральні органи розтаємчили цього чоловіка. Розтаємчили — і запроторили за тюремні мури на 25 років, як виявилось, назавжди.

Постать Кирила Івановича Осьмака (1890–1960) — президента Української головної візвольної ради (а це був саме він) — дуже довгий час не була відома не лише широкому загалові, але й тим, хто був учасником національно-візвольної боротьби під час Другої світової війни. Вибраний на президента УГВР 15 липня 1944-го, коротше ніж за 2 місяці був заарештований енкаведистами.

Тільки завдяки неймовірно великій пошуковій роботі доньки президента, Наталії Кирилівни Осьмак, яка знайшла у собі сміливість звернутися до відповідних органів з проханням надати їй змогу ознайомитися з особовою справою, повернулася із не-буття ця велична постать. Багато разів її довелося їздити до Москви, Рязані, Володимирського центру, де перебував і відійшов відчінність батько. З'явiloся багато публікацій, його іменем названо вулиці, встановлено погруддя, вийшов «Літопис Української повстанської армії» (том 41), присвячений життю і діяльності К. І. Осьмака, а поет Дмитро Павличко написав поему «Кирило Осьмак». Сьогодні практічно всі державні органи відзначають 15 липня як День пам'яті К. І. Осьмака, а поет Дмитро Павличко написав поему «Кирило Осьмак». Сьогодні практічно всі державні органи відзначають 15 липня як День пам'яті К. І. Осьмака, а поет Дмитро Павличко написав поему «Кирило Осьмак».

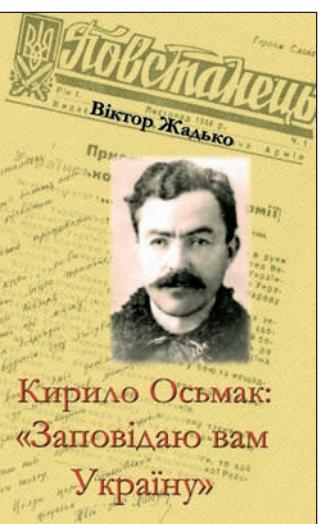
У дні, коли на теренах України, який так важко дістеться утримати Незалежність, розігрується політична карта, коли до влади рвуться українофоби і украйножери, автор хочеться воскресити в пам'яті образи незабутніх діячів нашого державотворення. Вони жили і творили в гірші часи, ніж ми, але вони вірили у правильність свого вибору і ні на йоту не зрадили своїм ідеалам. Будемо вчитися у них глибокі

вірі та певності в невмирущі і творчу силу українського народу: тоді ми переборемо всі труднощі, пепони нашого національно-державного будівництва.

То хто ж він був і який життєвий шлях привів його на цю політичну вершину незнамної боротьби? Про що думалося в багаторічні дні та безкінечні нічі відсидки, чи не зник духом од допитів, змушені та безвиходдя? Що ж тримало глибинні почуття вірності сказаному слову, клятви перед українським народом? Насправді — не зник, не запродався, не попросив помилування, тільки загартувався, а творчий дух Т. Шевченка, «Кобзар» якого лежав під камерною подушкою, такий патріотично-сильний, що і в казематах допомагає українським вязням, як і Кирилові Осьмаку, який із берівських застінків написав доньці пророче: «Люби свій рідний край, люби Україну і в житті міцно тримайся заповітів Великого Кобзаря!»

...Про нелегку життєву долю першого і єдиного президента УГВР Кирила Осьмака й розповідається.

Від редакції. Якщо ви хочете поставити запитання письменникові, телефонуйте: 044-234-18-39, або напишіть електронно-го листа: jadko-viktor@ukr.net

БІТАЄМО!
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 418/2012
Про нагородження відзнакою Президента України — ювілейною медаллю «20 років незалежності України»

За вагомі особисті заслуги у державотворчій, соціально-економічній, культурно-освітній діяльності, сумлінні і бездоганне служіння Українському народові та з нагоди Дня Конституції України постановлюю:

Нагородити відзнакою Президента України — ювілейною медаллю «20 років незалежності України»

БАРТКОВУ Тетяну Олександровіну — артистку-вокалістку Центру військово-музичного мистецтва Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

<http://www.president.gov.ua>

«ВИХОВАННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ І БОРТЬБА З КОРУПЦІЄЮ В ОБОРОННИХ СТРУКТУРАХ: ДОСВІД УКРАЇНИ»

Під таким гаслом столичний Центр дослідження армії, конверсії та роззброєння (ЦДАКР) спільно з Офісом зв'язку НАТО в Україні провів 5 липня 2012 року в конференц-залі готелю «Україна» в Севастополі міжнародний «круглий стіл». Як повідомили організатори, перші три аналогічні форуми відбулися в Києві, Львові і Харкові (відповідно 17, 27 квітня і 26 червня 2012 року).

У заході взяли участь представники міжнародних організацій, виконавчої влади міста, експерти нейрядових дослідних організацій, представники ВМС ЗС України.

У відвертій і фаховій дискусії учасники говорили про досвід європейських країн у питанні подолання зловживань, обговорили загальні проблеми виховання добroчесності та боротьби з корупцією в оборонній сфері України, а також сучасну проблематику корупційних проявів в окремих сферах оборонної діяльності, а саме: соціальному забезпеченні, миротворчості, комплектуванні кадрами, військовій освіті, державному оборонному замовленні, закупівлі та ремонти військової техніки, утилізації озброєння та боєприпасів тощо.

Ще у 2010 році під час промови на уроочистостях з нагоди Дня працівника прокуратури Президент України Віктор Янукович звернув увагу на необхідність дотримання законності в оборонній сфері: «Тут залишаються поширеними випадки протиправного відчуження військового майна та земель, розкрадання бюджетних коштів, різного роду зловживань».

У виступі Президента України Віктора Януковича із щорічним по сланням до Верховної Ради у 2011 році говорилось:

«Корупція – системне явище.

Вона руйнує державу і принижує кожного громадянина, який змушенний захищати свої інтереси на основі «тіньових стосунків» з чиновниками.

Сьогодні корупція стала безпосередньою загрозою конституційним правам і свободам громадян.

Тому ліквідація корупційних схем та термінове схвалення антикорупційних законів – це моя категорична вимога.

Але навіть цих кроків замало.

«Тіньові» корупційні послуги та корупційну ренту ми зможемо подолати лише за умови, якщо на боротьбу підніметься вся громадськість».

На початку 2012 року, представляючи новопризначений міністра оборони, президент знову торкнувся теми корупції у міністерстві, попереджаючи про сурову відповідальність за корупцію.

У статті «Рада національної безпеки і оборони: модернізація стартувала» в газеті «Дзеркало Тижня. Україна» від 23 березня 2012 р. секретар РНБО Андрій Клюев писав: «Що стосується проблеми корупції, то сьогодні її масштаби набагато ширші, ніж багатьом здається. Це явище не тільки охопило органи державної влади, а й давно стало звичним для пересічних громадян».

Модератором зібрання експертів у Севастополі був директор Центру дослідження армії, конверсії та роззброєння (ЦДАКР) Валентин Бадрак.

Заступник директора Офісу зв'язку НАТО в Україні Кереті Келдер вважає, що корупція руйнує державу загалом через те, що вилучені у неї ресурси спрямовуються на створення додаткових корупційних схем.

Спеціальний цивільний радник з питань оборони Міністерства оборони України Жаклін Девіс наголосила, що втрата фінансового і мате-

Фото Віталія Панчишина

рального ресурсу суттєво впливає на рівень обороноздатності країн. На її думку, найкращі результати будуть після виконання антикорупційних планів самого Міністерства оборони, а «круглі столи», семінари на цю тему, курс навчання аудиторів теж сприятимуть подоланню негативного явища.

Із цікавими доповідями і науково підтвердженими даними виступили голова експертної ради ЦДАКР Леонід Поляков, експерт Інституту української політики Ігор Левченко, представник Університету Миколи Коперника (м. Торунь, Республіка Польща) Павло Кост, головний спеціаліст відділу з питань запобігання та виявлення корупції, взаємодії з правоохоронними органами, оборонної роботи Севастопольської міської державної адміністрації Юрій Смірінський.

Старший помічник прокурора ВМС України з боротьби з корупцією Віктор Галюк висловив побажання щодо організації і проведення заходів, спрямованих на підвищення рівня правових знань серед офіцерського складу.

Виконавчий директор Центру сприяння вивченю геополітичних проблем і евроатлантичного співробітництва Чорноморського регіону «НОМОС» Сергій Кулик підкреслив важливість подолання економічних причин корупції, зокрема низьких зарплат військових та зростання цін на предмети першої необхідності і продукти.

Дослідження сучасного стану проблеми запобігання і протидії корупції у МО та ЗС України ініціатор «круглого столу» ЦДАКР проводить у рамках співпраці України з НАТО за фінансової підтримки Уряду Сполученого Королівства та

за організаційного сприяння Офісу зв'язку НАТО в Україні.

Практично всі учасники міжнародного «круглого столу»: «Виховання добroчесності і боротьба з корупцією в оборонних структурах: досвід України» погодились у тому, що для подолання корупційного злочину необхідна чітка і комплексна стратегія боротьби, наявність політичної волі та суспільного за питу на цю боротьбу, а також відзначили вже зроблені певні позитивні кроки у цьому напрямку як на загальнодержавному рівні, так і у військовій сфері.

Микола ВЛАДЗІМІРСЬКИЙ

ТИМ ЧАСОМ... Військова прокуратура Військово-Морських сил України порушила кримінальну справу стосовно командира військової частини, який, перевищуючи служbowі повноваження, відмовився від користування землею площею понад 48 гектарів, чим спричинив державі понад 22 млн. грн. збитків, повідомила прес-служба відомства.

«Командир військової частини, розташованої у Джанкойському районі Криму, без погодження та надання згоди уповноваженими особами Міністерства оборони, направив листа до районної державної адміністрації про відмову від права постійного користування земельного ділянкою, внаслідок чого її вилучено з відання держави в особі Міноборони та передано до комунальної власності», — йдеться в прес-релізі. Справу порушили за ознаками злочину, передбаченого ч. 3 ст. 424 Кримінального кодексу.

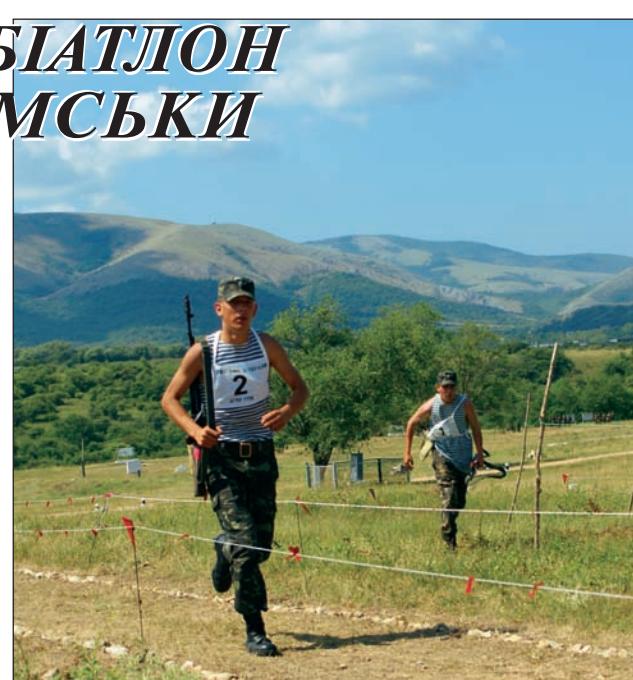
ЛІТНІЙ БІАТЛОН ПО-КРИМСЬКИ

В рамках проведення командирського збору, що проходить на базі 30-ї окремої гвардійської механізованої бригади, на полігоні відбулися змагання з новітніх військово-прикладних видів спорту – військового літнього біатлону та пейнтболу. Саме тоді начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України генерал-лейтенант Володимир Замана поставив завдання командирам усіх рівнів щодо впровадження нових підходів у підготовці та бойовому на вчинанні особового складу.

На виконання доручення начальника Генерального штабу в окремій бригаді берегової оборони Військово-Морських Сил ЗС України у стислі терміни була обладнана дистанція для проведення військового літнього біатлону.

Дистанція протяжністю 750 метрів, що петляє схилами Долгоруковської яйли Кримських гір, 100-метрове коло для «штрафників», вогневий рубіж на чотири напрямки з мішенями встановленого зразка. Всі ці елементи траси для літнього біатлону вже випробовують на міць та витривалість військових моряків. Складну дистанцію під спекотним кримським сонцем долають учасники команд, що створені в усіх підрозділах з'єднання.

У команді три учасники, – розповідає тимчасово виконуючий обов'язки командира бригади полковник Олександр Жук. – Перший учасник команди після подолання 750-метрової від-

стані зі зброєю в руках на вогневому рубежі веде вогонь з автомата Калашникова по цілях, що розміщені на відстані 50 метрів. Він має влучити у 5 мішеней, кожна з яких вписана у квадрат розміром 20 на 20 сантиметрів.

За кожен промах матрос отримає штрафні кіла, після подолання яких він передає естафету наступному учаснику команди. Його завдання після подолання дистанції влучити у цілі, стріляючи з колін. Найбільше навантаження припадає на третього учасника команди, бо йому треба не тільки влучити в усі мішені з положення лежачи після подолання першої частини маршруту, а й пробігти ще 750 метрів дистанції, що прокладена на місцевості зі складним рельєфом. Лише після подолання фінішної стрічки третім учасником

команди стрілка секундоміра зупиняється.

Військові моряки з Перевального сьогодні працюють на випередження графіка, згідно з яким у липні мають відбутися змагання з літнього біатлону на першість бригади, у серпні військово-спортивна естафета виявить у військах берегової оборони найсильніших, які у вересні братимуть участь у всесвітніх змаганнях. Вже цими дніми команди бригади не лише долають складну дистанцію, а й виконують вправи стрільб.

– Попереду ще багато роботи, крім тренування витривалості та ведення влучного вогню, ми опрацьовуємо тактику виконання цієї вправи, адже треба так розрахувати свої сили та можливості, щоб гідно презентувати наші команди на усіх рів-

нях змагань, – говорять учасники.

– Складна траса і кримська спека додають нам певних труднощів, але у підсумку сподіваємося, що все це принесе очікуваний нами результат, – наголошує полковник Олександр Жук.

Серед тих, хто демонструє пристойні результати, – розвідник-матрос військової служби за контрактом Андрій Мухай. Він має досвід долання подібної дистанції, але у зимовому її варіанті. Майже чотири роки до служби у лавах Збройних Сил Андрій Мухай присвятив «класичному» зимовому біатлону. На його думку, літній варіант цього виду спорту кардинально відрізняється від зимового.

– Дистанція важка, спека та перепади висот на дистанції ускладнюють її, але усім нам вона подобається через відчуття командного духу, волі до перемоги і впевненості у власних силах. Діючи єдину командою, ми обов'язково здобудемо перемогу, – говорить матрос Андрій Мухай.

Наприкінці додам, що траса для літнього біатлону – це не єдине нове надбання для окремої бригади берегової оборони. Цими днями ударними темпами триває робота щодо дообладнання психологічної смуги перешкод, яка є новітньою розробкою у морально-психологічній підготовці військовослужбовців до умов сучасних бойових дій. Як зазначає командування бригади, вже найближчим часом на цьому об'єкті опрацьовуватимуться питання морально-психологічного забезпечення бойової підготовки.

Владислав СЕЛЕЗНЬОВ, підполковник

ГОТУЄМОСЯ ДО «СІ БРИЗ – 2012»

Багатокілометровими маршами автомобільної та броньованої техніки морської піхоти ВМСУ гірськими дорогами Криму розпочалася підготовка «чорних беретів» до міжнародних навчань «Сі Бриз – 2012». Офіційне відкриття українско-американських навчань відбулося 9 липня на Одещині. Загальнє керівництво переміщенням техніки здійснює командир окремого батальйону морської піхоти ЦВБО ВМСУ підполковник Олександр Конотопенко.

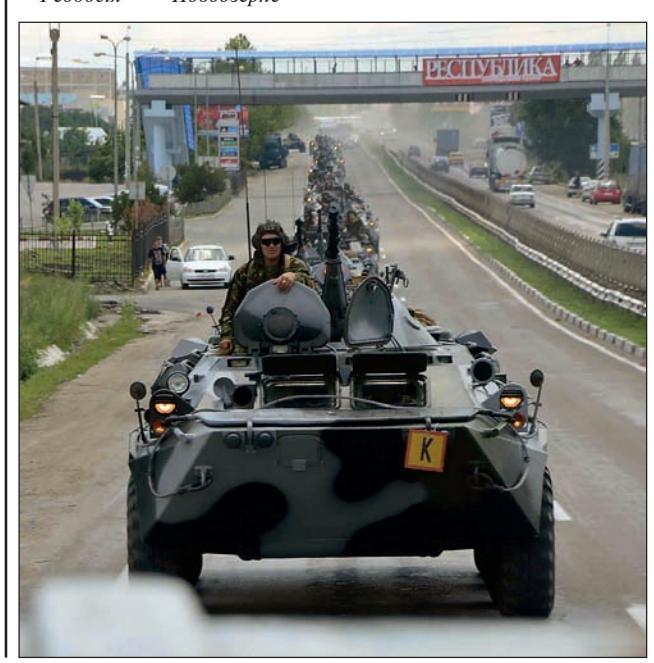
Так, колона автомобільної техніки у складі УРАЛів та КАМАЗів подолала понад півтисячі кілометрів південними областями України. Зведені роти морської піхоти під керівництвом капітана Олега Савінова на БТР-80 здійснила двохсоткілометровий марш у район Південної військово-морської бази Військово-Морських Сил України. А вже до Одеської області броньована техніка прибуде морем.

У районі озера Донузлав пройшла морська десантна підготовка «чорноморських командосів» на БТР-80, завантаження на великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський» і перехід морем.

Під час міжнародних навчань «чорних беретів» капітана Савінова чекає перевірка на взаємосумісність з найкращими бойовими підрозділами світу. «Морські вовки» виконують бойові елементи тактичної підготовки та у повному обсязі відпрацюють миротворчу та антiterористичну програму.

Руслан СЕМЕНЮК

Феодосія – Новоозерне

ДЕПОРТАЦІЯ НАРОДІВ – ЯК СПРОБА ПЕРЕТВОРЕННЯ ПРИРОДИ

Радянська влада, свого часу відмовившись од Бога та Божого, тобто Природного світустрою, намагалась усе робити навіврот. Замість побудови храмів – руйнували їх; річки повертали напаки, висувши Амудар’ю й Аравальське море; зводила велику кількість гідроелектростанцій, заболочуючи пасовицька та заливаючи штучними морями старовинні людські поселення.

Крім глобальних географічних перетворень комуністи намагалися створити новий тип людини – Homo sovieticus, яка була би втіленням ідеї інтернаціоналізму, тобто позбавлення національних ознак, і являла собою суміш усіх 100 народностей, що населяли СРСР. Заради цієї божевільної ідеї робилася маса заходів: солдатів, фахівців, студентів направляли працювати якомога далі від місця народження, вводилася загальна русифікація. Але того більшовикам виявилось мало. Цілі народи, особливо ті, що виказували непокірність до влади, масово переселяли з рідних осель у кригу Сибіру, Дальнього Сходу, Півночі. Тисячі людей насильно позбавляли національних святынь, звичаїв, відривали од материнських коренів під лукавими гаслами Володимира Леніна про право нації на самовизначення. Виселення робилось із неймовірною жорстокістю. Звичайно, що

люди чинили відчайдушний опір, і громадянська війна на теренах СРСР практично не припинялась впродовж усіх 73 років його існування.

Наведу приклад, який мало хто знає. Колишній мешканець Маріуполя, полковник Радянської армії Павло Дубинка, будучи у віці понад 90 років, розповідав, як він на власні очі бачив спробу калміків ттекти до німців під час Другої світової війни. Цілій народ серед зими, на санях, намагався перетнати Каспійське море та дістатись німців, що здавались калмікам добрішими за радянську владу. Та вже відправила більшість з них вимирати на Північ. Втікачі неймовірно підганяли коней, щоби швидше віддалились від Червоної армії, яка наступала їм на п’ять. Що зробило командування? Дало наказ обстріляти з гармат обоз калмиків, але дуже хитро. Гармати снаряди лягали по колу навколо нещасних, крига розтріскались і перевернулася... Весь обоз разом із жінками, чоловіками, дітьми та кіньми пішов на дно Каспію... «З Радянського Союзу спріважні громадяні не втікають. А зрадників треба знищувати без жалю!» – так комісари пояснювали дії свого командування солдатам, які спостерігали трагедію степової людності.

Можливо, калмики перевільшували загрозу, яку не-

сла ім радянська влада? На жаль, ні. Те, що зробили союзів із іншими народами, які не з власної волі опинились під владою фашистів за час війни, підтверджує їхнє правоту.

Тільки-но Радянська армія встигла звільнити Крим у квітні, як 18 травня 1944 року почалось брутальне виселення кримських татар до Середньої Азії.

Після Другої світової війни обміни населення були популярними у вирішенні проблем національних меншин. Так, масові переселення українців з Польщі проводилося в чотири етапи: 1944–1946 рр. – «обмін населенням»; 1947 р. – акція «Вісла»; 1948 р. – демаркація Державного кордону між СРСР і Польщею; 1951 р. – обмін ділянками державних територій. Загалом було переселено 543 тис. осіб. Проведенню депортації 1951 року передував договір, укладений 15 лютого 1951 року, згідно з яким СРСР поступався Польській республіці ділянкою площею 480 кв. кілометрів у Дрогобицькій області, а взамін одержав таку ж за обсягом територію Люблінського воєводства.

При тому нікого не турбували почуття переселених, більшість з яких складали бойки. Тільки зараз – із здобуттям Незалежності України стало можливим говорити про ще антилюдські депортациї заради примарної ідеї створення «sovki».

Ірина МОЛЧАНОВА,
член НСЖУ
m. Mariupol

золоті гори і зникла, не виконавши обіцяного, злилась з Партиєю регіонів. Тігіпко став головою об’єднаної партії. Зрозуміло було, що цей проект буде повторено. З’явилася партія Н. Королевської «Україна вперед», як дві краплі води схожа на «Сильну Україну». Ні політичної платформи, ні української ідеї, так само сипляться для її діяльності фінанси, та ж зелена вулиця для неї. Навряд чи хто з олігархів стане фінансувати цей непевний проект. Ясно, фінансує проект влада, вірніше, п’ята російська колона в Україні. Мовчать політологи, мовчить і зайнята реорганізацією національна працівниця. Недосвідчена молодь зацікавилась новим, молодим, як ворони лисицею, хоч ця нова піп-Гапоновиця стара, як світ. І будуть молоді виборці обмануті, втратять цікавість до виборів взагалі, що й потрібно владі.

Костянтин МОЧУЛЬСЬКИЙ,
пенсіонер

m. Kerch

ЧИ МОЖНА ВІРИТИ КОРОЛЕВСЬКІЙ?

Я – безпартійний патріот України, багато років був пропагандистом комуністичної партії, ознайомлювався з джерелами ленінізму. І от на мої очі потрапило розпорядження Леніна періоду 1918–1920 років. «Нам необходимо возвратить Украину России. Без Украины нет России. Для достижения этой цели все средства хороши». Тоді зрозумів, що В. I. Ленін – махровий імперіаліст, близько 50 років мене дурили, і я вийшов із компартії, викинувши з голови їхню ідеологію. Прикро. Нині бачу, як влада дурить молодих виборців, і вони, як метелики на вогонь, «летять» на їхні брехливі проекти. Прикро за них. На по-передніх виборах, з метою відволікання виборців від українських національних кандидатів, влада провела вдалий проект – була створена партія «Сильна Україна». С. Тігіпка (родове – Тигипко). Вона обіцяла

залишити національну працівницю. Недосвідчена молодь зацікавилась новим, молодим, як ворони лисицею, хоч ця нова піп-Гапоновиця стара, як світ. І будуть молоді виборці обмануті, втратять цікавість до виборів взагалі, що й потрібно владі.

Костянтин МОЧУЛЬСЬКИЙ,
пенсіонер

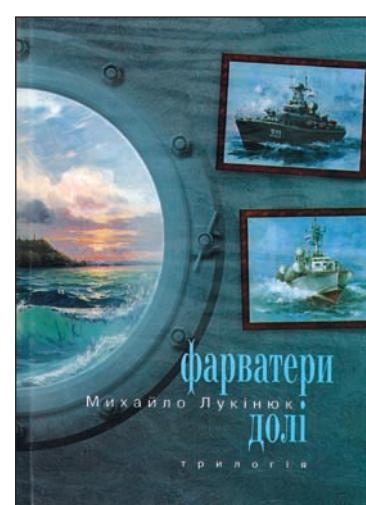
m. Kerch

дівчі – «радянського» та українського), лист або коротенька СМС-ка від флотського друга чи несподівана, хоча й очікувана не один рік зустріць із ним і т. ін.) думка з готовністю переносить вас у ті незабутні часи. І тоді, як сказав поет, «невгомонне Чорне (Баренцове, Біле, Каспійське, Охотське тощо) море знов і знов закипає в мені».

Тоді ЦЯ КНИГА – ДЛЯ ВАС.

— Ви чесно відслужили в «піхоті» (мотострільцем, танкістом, артилеристом, сапером, прикордонником). Але вас завжди цікавило, чому цим везунчикам-морякам дають кращий (і набагато!) пайок, дозволяють уде спати й одягають як «від Армані?» Чому дівчата завжди такі заподінні на їхні біло-синьо-чорні однострої? Чому дівчат так хвилюють їхні дивні (з відріваними козирками!) надмірно набакирені або зсунуті на самісіньку маківку головоні убори, так збуджують золоті якірці на кінцях вузеньких чорних стріочек, які моя виноградна лоза окоренок, обвивають обвірені шії моряків?

Тоді ЦЯ КНИГА – ДЛЯ ВАС.

— Ви не служили (і вже не будете), але в глибині душі завжди хотіли дізнатися, чим зумовлено оте флотське (танкістське, артилерійське, десантне й т. ін.) братство, оте відчуття спорідненості, яке виникає будь-коли й будь-де, варто лише зустрітися бодай двом колишнім військовикам? Адже відомо, що служити, незважаючи на погоду (холод-спека, дощ-мороз), час доби (день-ніч, вдосвіта-запівніч), пору року (зима-літо, весна-осінь),

НЕВІДНОСТЬ ЧИ НЕВІДОМІЙ?

У 1985 році в «Пам’ятках України» філолог Л. Махновець спробував назвати ім’я автора «Слова о полку Ігоревім». Виявляється, його звали Володимиром, і був він князем Галицьким. Свій висновок Л. Махновець зробив на підставі того, що, звертаючись до руських князів, автор «Слова» до князя Ярослава Галицького звертається не так, як до інших, – він звертається до нього, як рідний син до батька.

Під час спроби Мономаха відвоювати у Олега Чернігів, Олег змущений був поступитися своєю вотчиною за умови збереження права на успадкування великокнязівського престолу старшим в роду Рюриковичів. Посівши як старший Рюрикович Кийівський престол, Олег прикрасив столицю церквою Богородиці Пирогощі (перекладі з грецької «Непорушна стіна»). Храм стоїть і зараз в районі Контрактової площі. Ця церква стала усипальницею його першої дружини, гречанки, а потім і самого великого князя. Мономах ще за життя Олега просив у нього вибачення «за Чернігів», «Помчни про Страшний Суд Божий». Про це ми дівідуємося випадково із «Почуттями Владимира Мономаха». Але сам князь, незабаром забувши про Страшний Суд Божий, з допомогою провокації організовував вбивство брата Олега великого князя Кийівського Ігоря.

Втім, «східники», котрі «перебудувалися» із вірних синів партії в «патріотів України», публікацію В. Махновця, в якій той наслідився заперечити, що «князь Галицький» не розpusник і п’янинець, а автор «Слова о полку Ігоревім», залишили непоміченою. Чи то вони ще недостатньо добре опанували українську мову, чи то не читали «Пам’яток України», чи то перебували у полоні російських і нерозривно пов’язаних з ними комуністичних імперських амбіцій.

У Росії ж віпtero продовжується вважати, що автором «Слова» може бути архімандрит Іоїль, будь-який невідомий князь або дружинник, але в жодному разі не «п’янинець і розпусник» князь Галицький. Як тисяч років тому авторство «Слова о полку Ігоревім» за галичином Володимиром Ярославовичем зачепувалося, так і тепер мовчання не дає змоги повернути його добре ім’я. Чому?

Під час написання «Слова» поміж правлячими на Русі князями Рюриковичами йшла боротьба. Одні виступали за єдність Русі і відстоювали принципи успадкування престолу старшим Рюриковичем будуть невдалими. Ні до чого не приведуть і ті ж самі ідеї, висловлені в «Слові» його сином Володимиром. Не маємо реалізації й прагнення єдності Русі. Переможе ідея узурпації перенесеного із Києва великокнязівського престолу на наступних силових захопленнях сусідніх як руських, так і неруських земель.

Ідея автора «Слова» і сам автор стануть неугодними щойно народжений імперській Росії. Автор «Слова» буде обхраний і відлучений від авторства. А саме «Слово» спотворене і переписане на догоду новим правителям.

Ленінам батьківських володінь Рюриковичів у незалежні князівства із наступним захопленням решти земель дотримувались Мономаховичі.

Під час спроби Мономаха відвоювати у Олега Чернігів, Олег змущений був поступитися своєю вотчиною за умови збереження права на успадкування великокнязівського престолу старшим в роду Рюриковичів. Посівши як старший Рюрикович Кийівський престол, Олег прикрасив столицю церквою Богородиці Пирогощі (перекладі з грецької «Непорушна стіна»). Храм стоїть і зараз в районі Контрактової площі. Ця церква стала усипальницею його першої дружини, гречанки, а потім і самого великого князя. Мономах ще за життя Олега просив у нього вибачення «за Чернігів», «Помчни про Страшний Суд Божий». Про це ми дівідуємося випадково із «Почуттями Владимира Мономаха». Але сам князь, незабаром забувши про Страшний Суд Божий, з допомогою провокації організовував вбивство брата Олега великого князя Кийівського Ігоря.

Намагання, у тому числі і князя Галицького Ярослава Осмомисла, повернути великокнязівський престол до Києва і повернутися до його успадкування старшим Рюриковичем будуть невдалими. Ні до чого не приведуть і ті ж самі ідеї, висловлені в «Слові» його сином Володимиром. Не маємо реалізації й прагнення єдності Русі. Переможе ідея узурпації перенесеного із Києва великокнязівського престолу на наступних силових захопленнях сусідніх як руських, так і неруських земель.

Але це не так. Князь Галицький – воїн, дипломат і поет, він – учасник походу Ігоря, який, коли стане старшим в роду Рюриковичів, загине в Києві, та, на жаль, не впліне на хід історії.

Михайло МАСАЄВ,
кандидат історичних наук
m. Simferopol

ми футбольками (по-флотському – голландками) із високо піднятими голубими комірцями (самі моряки називають їх гойсами), кокетливо відгорочуючись по краях тоненікими білими («адідасівськими») смужками, та глибокими вирізами на грудях, розлінованими упоререк синьо-блімыми смугами тільняшок, їхні неспокійні серії?

Тоді ЦЯ КНИГА – ДЛЯ ВАС.

— Ви ще не служили, але будете, бо справедливо вважаєте, що хлопець, який не пройшов через випробування військовою службою, він ніби чимось обділений, ніби якийсь несправжній ба навіть – неповноцінний (бодай в очах присліпливих дівчат). Тож вам цікаво, а як воно «там» бути «молодим», як слід себе поводити в різних ситуаціях (адже краще вчитися на чужому досвіді, враховувати чужі помилки, ніж набивати власні гулі).

Тоді ЦЯ КНИГА – ДЛЯ ВАС.</p

БЕРЕГИНА РІДНОГО СЛОВА

Ніна Федорівна Миколайчук (Гуменюк) народилася в селі Острожець Млинівського району Рівненської області в селянській родині. Навчалася в Острожецькій середній школі, до якої приїшла на роботу після закінчення філологічного факультету Рівненського педагогічного інституту ім. Д. Мануйльського в 1958 році і який віддала 45 років праці. Відмінник народної освіти, учитель-методист, науковий кореспондент АПН УРСР у 1970–1980-х роках.

Автор поетичних збірок «Цвіт черешні», «Барви самоцвітів», «Неймовірна любов», «Благословенна будь», «Осяяння», багатьох статей у періодичній пресі, в журналах «Україна», «Українська мова та література в школі» («Дивослово»). Пoesії Ніни Миколайчук друкувалися в збірнику творчості педагогів України «Самоцвіти», збірнику волинських авторів «Світ помаранчевий».

Ще в 70-х роках минулого століття славетний педагог, учений і письменник Василь Сухомлинський назвав Ніну Федорівну «не-повторним пальмі самоцвітом». Сама ж учителька-поетеса так говорить про свою творчість: «Мене завжди вабили тайники духовного світу Людини, і це обов'язково якось пов'язувалось з природою рідного краю. З раннього дитинства і до сьогодні сповнені для мене якоюсь таємничості навіть тіні від дерев у саду, речі в старій коморі і на гориці, пахощі книг у бібліотеці, краєвиди лук і хуторів. Кожна річ, дерево, рослина, вірилось, живе своїм життям, вабить до себе свою таємничістю.

...Але найбільше збагачувало душу художнє слово у спілкуванні з учнями. Саме школярі допомогли мені поринути у незображену красу Шевченкової правди, освячену предивною любов'ю до рідної землі, вседолаючою, нетлінною, неподоланою...

Незважаючи ні на які життєві негаразди, поезія Ніни Миколайчук сповнена світла і добро-ти, чаївності, широти і непідробності. Її поетична душа прагне відкривати все нові й нові «духовні острови в океані рідного народу», як писав Василь Симоненко. В її творчому доробку є чудові вірші про рідну Рівненщину, про Волинь, є цикл «Прикарпатських мотивів». А в осінні дні 2009 року її випало відпочивати в кримському санаторії «Україна». Поєднані, за висловом Максима Рильського, «красиве і корисне», поетеса Ніна Миколайчук не тільки набиралася фізичних сил, а й духовної насаги. Краса південнобережжя — сонце, море, гори, вічно-зелені струнки кипариси, цілющі повітря — усе це надихнуло її на створення чудових віршів про південний край. Вони й склали цикл «Кримські враження», по духу близький до циклу «Кримські спогади» Лесі Українки. Ось як сама поетеса розповідає про народження кримських віршів: «Цикл поезій «Кримські враження» — творчий підсумок моєго перебування на Південному березі Криму, незабутньої зустрічі з морем. Живучі біля моря — не співати не можна. От і віршувалось, мріялось, співалось, згадувалось...»

Навіть у цьому широму захопленні південнобережною красою, особливо морем, яке для ліричного героя віршів поетеси з Рівненщини «не чорне, а неповторне кожну мить», море, до якого «їдуть люди, щоб цінувати те, що є», щоб побачити, як вранішнє сонце «скупане у морі, промінням, ніби веслами, пливе по хвилях», а десь поблизу, «вітер кобзу налаштовує на пальмовий тримткій струні», щоб за-грати рідну мелодію, навіть тут присутній елемент жалю, туги, болю... Чому ж болить і сумує душа ліричного героя поезій Ніни Миколайчук? Та тому, що тут, у Криму, серед цієї краси не відчуваєш «пошанування свого роду,

Данило КОНОНЕНКО

ЗУСТРІЧ ІЗ МОРЕМ

Не знала, що море — високе, Я думала: так собі — глибина. А тут — водяного громаддя неспокій, А далі вже хмари. Ну от тобі й на! Побачила: море буває ще й грізне, Його покоряють відважні серця, Пісні є про море, хороши та різні (Співати про нього ніколи не пізно), I буде ще пісня. Та тільки не ця.

* * *

Вже вітер кобзу налаштовує На пальмовий тримткій струні. Мелодію, що в цьому слові є Почути хочеться мені. Вона гуде, шумить і піниться, Прибоем в берег виграє. Що наша доля — не розбійниця, Коли усе це нам дає.

РАНОК БІЛЯ МОРЯ

Заснули ліхтарі. Погасла ніч, I день зорю заколихав ранкову, А сам прокинувся і дивну річ Від сонечка почути хоче знову. I встало сонце, як усе живе,

Ніна МИКОЛАЙЧУК

Ніна МИКОЛАЙЧУК

ЄДНАЙМОСЯ!

Епоха втрат, занепаду і втоми, Збагачення зажерливих нездар Востаннє вже запитує нас: хто ми? Нашадки славні чи живий товар? До болю важко думати, країно, За що герой полягли твої? Манкути на видовищах руїни Любами зіштовхнули холуїв.

Єднаймося, свідомі українці, У кого ще не скисла в жилах кров! Бо на хресті страждає за нас ІНЦІ,

За зраду, за незгоду й нелюбов!

Єднаймося, в землі черпаймо силу, Без неї ми — що вершник без коня. Історію не висмикнеш курсивом I до мети не втращи навмання.

Не стануть храмом

кам'яні хороми... Та поки з нами праці чересло, В епоху зрад, занепаду і втоми Шевченковим підводомся чолом!

(ІНЦІ — Іус Назаретський, Цар Іудейський — написали кати на Христовому розп'ятті)

У морі скупане, грайливо-життєдайне, З проміння веслами гойдається, пливе. Попросимо: краплину сили дай нам!

ПРОГУЛЯНКА ДО МОРЯ

З обіду всі гайнем до моря, I все, що з нами, — наше все. Ці сизо-голубі простори, Приплів, що хвиля принесе.

I чайки — відчайдушні птиці, Рибалонки собі самі, В стихі моря — жалібниці, Чи плач у них, чи, може, сміх.

A море — мудро-невгамовне Й талановито-громіздке — Цей келих нам підносить повний. Не часто трапиться таке.

А Я — НА МОРІ

Пісня

Музика Галини Мосійчук
Вокзал залізничний

до потягів звичний, A цей зачекався мене.

Поїду до моря, втоплю свое горе, Недуга й сама промінє.

ПРИСПІВ:

А я — на морі, я — на морі, Гойдає хвилі течія. Тут — кипариси, пальми, гори, Тут — небо, сонечко і я.

Гудки на пероні, купе у вагоні, Вже потяг рушає у путь.

До моря, до моря!

Вернуся не скоро, Всі клопоти хай підождуть.

ПРИСПІВ.

Не все ще за гроши, є люди хороши, А в мене — простий саквояж.

Тут — кожному сонце, не те, що в віконці, I кожному — пісня своя ж.

ПРИСПІВ.

А я — на морі, а я — на морі...

САМОТНІСТЬ

Чому така пріснотна порожнеча, Коли навколо — тисячі людей? I сірий сум твої схилє плечі, I не знайти відрадоної ніде.

Здавалося б — ах, чудеса природи, Тобі даровано на кожен день.

РОЗМОВА З МОРЕМ

Розкажи мені, море, легенду, Що зберіг твій земний календар. Тиражем рекламиваних брендів Нагадай про монголо-татар.

Але як не помітити зможу Завоювників нині крутых, Що на тебе плетуть загорожу, Я прошу, не розказуй про тих.

Хто загріб узбережжя і гори, Долю з розуму звів не одну. Хто вже сушу загрів у комори, Tільки моря ще не проковтнув.

Капітал завоювницьким кроком Наступив на контори і ЗМІ. Бережись, щоб тебе ненароком, Щоб тебе подолати не зміг.

МОРСЬКИЙ НАСТРІЙ

Шуміло море, не вгавало, З усіх, як кажуть, сил своїх, Надводні замки будувало I руйнувало зразу ж їх.

Ген там Нептун тризубцем горне, Веслую, піну гребенить. Ax, море, море, ти — не чорне, Ти — неповторне в кожну мить.

* * *

Затихло море, вилакалось небо, Повітрям стали крапельки дощу, I треба жити.

Жити, мабуть, треба Хоч би тому, що біль іще не вщух.

Життя — не сон, не битва й не гонитва, В собі шукати істину візьмись, Складай слова у сонячну молитву, Тобі її озвучити колись.

МОРСЬКЕ НАТХНЕННЯ

Піду до моря по натхненню I змінить все до навпаки, I стане раптом одкровенням Te, що дали тобі роки.

I спогади легкими будуть На тлі нікчемності кар'єр. До моря, мабуть, їдуть люди, щоб цінувати те, що є.

* * *

Аби краса наш світ порятувала, Шукайте в жінці тільки доброту. Шерше ля фам.

А доброти не стало. Мабуть, не ту шукали ви, не ту.

* * *

Усе видніш відносна тимчасовість Земного надсуетного буття, Усе частіше допікає совість За те, чому немає воротя.

ПІСЛЯ НЕВДАЛОГО ДНЯ

А люди кажуть: дастъ Бог ранок. Насправді, так воно і є. Казала мама: на все панок, Поки пташина росу п'є.

День повертається до тебе, Немов до сонечка земля, До праці кличе. Жити треба, Носити з гідністю ім'я.

ОБЕРІГ У ДОРОГУ

Людська рука береться за хлібину, Затискує нарізані шматки. Із санаторію, із «України» Ладнується додому дід меткий.

Було усе: борщі, котлети, каші, I затишок тут кожного зігрів. Про голод пам'ятують люди наші, В дорогу беручи цей оберіг.

В ЯЛТИНСЬКОМУ МУЗЕЇ

ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Музей у Ялті — Лесина садиба, Будинок і мансарда нагорі. Тут затишок людей такого штибу. I господиня стріла у двері.

Сиділа мовчки, заломивши руки, Замислена, могутня, кам'яна. Усі свої перетерпівши муки,

КРИМСЬКІ ВРАЖЕННЯ

Холодне все без пошанівки роду, Без мови-пам'яті, без віри, без ідей.

Грозило море змити все прибоєм, Атаки берег мужньо відбивав... A Леся почувалася вдовою — У морі слів топилися слова.

Ялта, 2009

УКРАЇНІ БУТИ!

Я знаю: Україні — бути! Кажу вам: Україна є! Не вірте в немочі і скруті, Ніщо свідомих не уб'є.

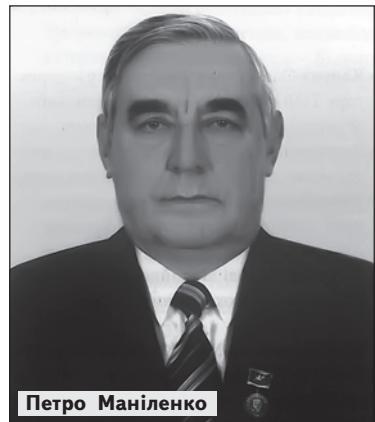
Ми з Кобзаревих заповітів Зростали до каменярів, У глині, дереві, граніті Творящий розум не згорів.

Коріння роду — глибоченне. Ми вже дізнались, де й коли Із чорноземів наші гени Зірками в небі розцвіли.

Убогі духом шоу-блудні — Крикливи дуже, а проте — Однакові в свята і будні, Нам не розкажуть

ВИСОКЕ НЕБО НАД БЕРЕЗІВКОЮ

Петро Маніленко

ЗНАЙТИ СЕБЕ У ХРАМАХ ПРЕДКІВ

Тримаю в руках книгу «Добридень, Березівко!» – історико-краєзнавчий нарис про одне з сіл Вінниччини, і бачу на обкладинці знайомі, в червоно-чорному кольоровому тоні мережки відомої кримської вишивальниці, Героя України, заслуженого майстра народної творчості України Віри Роїк і декоративне панно з півником, що гордовито підняв гребінець, а розкритий для співу дзьоб на світанку пробуджує сонце.

Це вже друге, доповнене видання цієї книги обсягом більше 270 сторінок з фотоілюстраціями. Перше вийшло друком у 2011 році, – сказав Вадим Роїк, один з її герой. – Моя мама, Віра Сергіївна, у своїй книзі «Мелодії на полотні» детально описала наш родовід по жіночій лінії родини з прізвищем Сосюрко. А завдяки цій книзі особисто я і вся моя сім'я дізналися нові, невідомі нам раніше подробиці з життя моого батька – Михайла Роїка, його батька і моєї діда Стратона та багатьох інших представників цієї гілки нашого генеалогічного дерева, чим вони були знамениті, чим займалися, і за це я широ вдячний автору.

Петро Маніленко – автор книги – приїжджав у червні до Криму і подарував В. Роїку один її примірник, другий – у Музей історії Сімферополя для постійно діючої експозиції про Віру Роїк, а третій – для майбутнього музею української вишивки її імені, відкриття якого відбудеться восени на базі Кримського етнографічного музею. Для широкого загалу читачів презентація цієї книги разом з двома іншими новими виданнями, присвяченими кримській вишивальніці, – вінком сонетів Сергія Сурмача «Я, Віра...» та збірником матеріалів науково-практичної конференції «Творчість В. С. Роїк у контексті розвитку декоративно-прикладного мистецтва України» відбудеться в серпні у Сімферопольській центральній міській бібліотеці ім. О. Пушкіна.

У мене ж є можливість прочитати її вже зараз і розповісти, як вінничани зможли відшукати в анналах історії, архівах, книгосховищах, матеріалах приватного характеру та листування достовірні факти про своїх предків, провести родову лінію з сьогоднішнього дня у минулі до дідів-прадідів і ще глибше.

У слові до читачів П. Маніленко,

заслужений журналіст України, пише, що досліджувати історію різних населених пунктів Вінниччини, звідки і сам родом, розпочав, ще працюючи заступником редактора районної газети в Гайсині, а згодом – дводцять років редактором газети «Бершадський край». Зібрані за цей час інформаційні матеріали, враження від зустрічей з людьми – ветеранами війни і праці, краєзнавцями, педагогами і школярами дозволили науковими даними, документами з районних та обласного архівів, музеїв, бібліотек і, починаючи з 2007 року, уклав і видав книгу «Розкрия» (у співавторстві), суворіше видання «Українського столу родзинка: 400 рецептів від птахокомбінату «Бершадський», історико-краєзнавчий нарис «Джулинка всміхається століттям», збірку гумору «Веселим бути модно».

Адресу наступного N-ного кілометра підольських доріг П. Маніленку підказав учений-металург, доктор технічних наук, професор Національної металургійної академії України (м. Дніпропетровськ) Анатолій Овчарук, з яким він познайомився на святі села Березівка. Юнак із сім'ї колгоспників, він в армії служив моряком-зв'язківцем у Миколаєві та Севастополі, а з дипло-

ти, будинок культури, клуб, дві бібліотеки, дитячий садок, п'ять торгових точок, поштове відділення. Вихідці з села проживають у різних країнах світу, про що свідчать листи, які надходять їхнім рідним із США, Росії, Казахстану та багатьох регіонів України.

Гортаю сторінки книги. Читаю віршовані рядки Ірини Терлецької, що працювала в місцевому сільгоспідприємстві, присвячені селу, історію його утворення (ймовірно в 1745 році) та назви за прізвищем поселенця Березовського. І нині тут проживає кілька сімей Березняків, які вважають себе нащадками засновника колишнього хутора – реестрового козака. Однак за іншими даними, зокрема видання «Історія міст і сіл УРСР», поблизу Березівки виявлено залишки поселення ще доби неоліту. На місцевих полях mechanizatori i v naši dni vymořujut рештки глиняного посуду та інші речі, які археологи відносять до трипільської культури.

В історії Березівки був період, коли місцевими землями володіла графська родина Потоцьких, що створила неперевершений шедевр садово-паркового мистецтва в Умані – «Софіївку», до якої звіdsi – 45 кілометрів. Радянську владу в селі встановили в 1920 році. I в числі перших – з 1925 до 1927 року – головою сільської ради працював Михайло Роїк. Потім він служив в армії, навчався в школі молодших командирів. Демобілізувавшись, працював в органах міліції в Пирятині, Хоролі, Полтаві. У 1935 році М. Роїк одружується з Вірою Сосюрко, перейджає в Лубни Полтавської області, звідки вона родом. Там у них в 1938 році народжується син Вадим, який буде продовжувати одну з гілок березівського родову Роїк-Чапалдів, що нині знаходитьться в Сімферополі.

Із скрупульзоюточністю біографа-документаліста П. Маніленко розповідає про велику сім'ю Стратона Панкратовича Роїка, який народився у Березівці в 1870 році, його троє дітей – двох синів Михайлів і дочку Клавдію та онуків, серед яких є науковці, військовослужбовці, інженери, педагоги...

Кілька сторінок з фотоілюстраціямі присвячено одній з невісток Роїка-старшого, Віри Роїк, що стала знаменитою в державі вишивальницею, яку єдину в ційгалузі народного мистецтва нагороджено Золотою зіркою Героя України. Автор розповідає про її життєвий і творчий шлях, виставкову діяльність, мужність і цілеспрямованість, здобуття високої оцінки творчості, про її перебування у Вінниці в липні 2006 року в рамках виставкового туру містами України з нагоди свого 95-річчя.

У книзі вміщена стаття Вадима Роїка «І рушник вишиваний на щастя, на долю дала», опублікована в газеті «Кримська світлиця» 30 вересня 2011 року, в якій розповідається про те, що зробила українська громада Криму, Всеукраїнський інформаційно-культурний центр Державного комітету телебачення і радіомовлення України вже після смерті Віри Роїк у жовтні 2010 року для відзначення її столітнього ювілею. Зокрема, були встановлені меморіальні дошки на будівлі гімназії № 9, де у 50-х роках минулого століття майстрина працювала викладачем рукоділля, на будинку № 9 по вулиці Декабристів. Її ім'ям за рішенням міської ради названо площу в Сімферополі. Йї присвячено пісні, вірші, серія документальних передач на телеканалі «Крим». Верховна Рада АРК ухвалила постанову «Про збереження культурної спадщини Роїк В. С.», якою передбачено створен-

Віра Роїк

мом інженера-металурга став науковцем, лауреатом двох Державних премій України у галузі науки і техніки в 1988 і 1998 роках, премії ім. Ярослава Мудрого АН Вищої школи України. За вагомий особистий внесок у зміцнення співробітництва між Україною і Китаєм народжений у 2009 і 2011 роках медалями «Дружби» цієї великої країни Сходу.

Не в кожному селі можуть сказати, що мають власного академіка. За сприяння А. Овчарука тут спорудили дерев'яну двоярусну трикупольну церкву, а він за цей вчинок мецената нагороджений орденом Святого Миколая. Коли книга «Добридень, Березівко!» була написана, вченій допоміг автору коштами для її випуску. Другий варіант, доповнений жителями села на презентаціях першого видання, наприклад, надрукований у зміненому форматі тиражем 400 примірників.

МИРА ЖИТТЯ В РУСІ ТВОРЕННЯ

Весною Березівка просто потопає в яблунево-вишневому цвіті, а від її голосистих півнів перед вранцінью зіркою прокидаються відразу в чотирьох областях – Вінницькій, Черкаській, Кіровоградській та Одеській, бо саме тут сходяться їхні межі, обіймаються крилами кольорові веселки над каскадом ставків. Населених пунктів з такою поетичною, есенінською назвою, як я дізналася з книги, на території колишнього Союзу – 93, в Україні – 46, у тому числі на Вінниччині – 6. Так називаються, зокрема, район на Миколаївщині, місто в Одеській області, селище міського типу на Харківщині і сім українських річок.

На початку ХХ століття у бершадській Березівці проживало 1400 чоловік, у 1925 році – 1524, а нині – 850. У селі 379 дворів, розташованих на 21-й вулиці, дві загально-освітні школи I-II ступенів, два фельдшерсько-акушерських пунк-

ти, будинок культури, клуб, дві бібліотеки, дитячий садок, п'ять торгових точок, поштове відділення. Вихідці з села проживають у різних країнах світу, про що свідчать листи, які надходять їхнім рідним із США, Росії, Казахстану та багатьох регіонів України.

Гортаю сторінки книги. Читаю віршовані рядки Ірини Терлецької, що працювала в місцевому сільгоспідприємстві, присвячені селу, історію його утворення (ймовірно в 1745 році) та назви за прізвищем поселенця Березовського. І нині тут проживає кілька сімей Березняків, які вважають себе нащадками засновника колишнього хутора – реестрового козака. Однак за іншими даними, зокрема видання «Історія міст і сіл УРСР», поблизу Березівки виявлено залишки поселення ще доби неоліту. На місцевих полях mechanizatori i v naši dni vymořujut рештки глиняного посуду та інші речі, які археологи відносять до трипільської культури.

В історії Березівки був період, коли місцевими землями володіла графська родина Потоцьких, що створила неперевершений шедевр садово-паркового мистецтва в Умані – «Софіївку», до якої звіdsi – 45 кілометрів. Радянську владу в селі встановили в 1920 році. I в числі перших – з 1925 до 1927 року – головою сільської ради працював Михайло Роїк. Потім він служив в армії, навчався в школі молодших командирів. Демобілізувавшись, працював в органах міліції в Пирятині, Хоролі, Полтаві. У 1935 році М. Роїк одружується з Вірою Сосюрко, перейджає в Лубни Полтавської області, звідки вона родом. Там у них в 1938 році народжується син Вадим, який буде продовжувати одну з гілок березівського родову Роїк-Чапалдів, що нині знаходитьться в Сімферополі.

Із скрупульзоюточністю біографа-документаліста П. Маніленко розповідає про велику сім'ю Стратона Панкратовича Роїка, який народився у Березівці в 1870 році, його троє дітей – двох синів Михайлів і дочку Клавдію та онуків, серед яких є науковці, військовослужбовці, інженери, педагоги...

Кілька сторінок з фотоілюстраціямі присвячено одній з невісток Роїка-старшого, Віри Роїк, що стала знаменитою в державі вишивальницею, яку єдину в ційгалузі народного мистецтва нагороджено Золотою зіркою Героя України. Автор розповідає про її життєвий і творчий шлях, виставкову діяльність, мужність і цілеспрямованість, здобуття високої оцінки творчості, про її перебування у Вінниці в липні 2006 року в рамках виставкового туру містами України з нагоди свого 95-річчя.

У книзі вміщена стаття Вадима Роїка «І рушник вишиваний на щастя, на долю дала», опублікована в газеті «Кримська світлиця» 30 вересня 2011 року, в якій розповідається про те, що зробила українська громада Криму, Всеукраїнський інформаційно-культурний центр Державного комітету телебачення і радіомовлення України вже після смерті Віри Роїк у жовтні 2010 року для відзначення її столітнього ювілею. Зокрема, були встановлені меморіальні дошки на будівлі гімназії № 9, де у 50-х роках минулого століття майстрина працювала викладачем рукоділля, на будинку № 9 по вулиці Декабристів. Її ім'ям за рішенням міської ради названо площу в Сімферополі. Йї присвячено пісні, вірші, серія документальних передач на телеканалі «Крим». Верховна Рада АРК ухвалила постанову «Про збереження культурної спадщини Роїк В. С.», якою передбачено створен-

ня музею української вишивки ім. Віри Роїк та виділення в 2012 році коштів на видання книг, присвячених її пам'яті.

Незвичайною особистістю є і син Віри Сергіївни – Вадим Роїк. Інженер-будівельник залізничного транспорту за фахом, він зводив аеропорти, реконструював злітно-посадкові смуги для сучасних авіалайнерів, за що йому присвоєно звання заслуженого працівника транспорту України та Автономної Республіки Крим. Побував у 35 країнах світу – Швеції, Італії, Мексиці, Японії, Австралії... Зустрічався в 1994 році з президентом США Біллом Кліntonом під час навчання в школі бізнесу при Луїзіанському державному університеті. 29 вересня 2008 року англійці назвали ім'ям Вадима Роїка планету. Свої роздуми про життя і місце людини в суспільстві він виклав в автобіографічній книзі «Минуле завжди порівнянням», окремі витяги з якої наводяться у виданні П. Маніленка.

Сестра братів Роїків – Клавдія Стратонівна залишилася проживати в Березівці, вийшла заміж за Ісаака Чапалду. Рід Роїків-Чапалдів – один з найчисленніших у селі, – пише в книзі ветеран педагогічної праці, відмінник народної освіти України Володимир Чапалда, що нині живе в м. Г

ЛЮБИ-РІДНЕ,
ЧИТАЙ-
УКРАЇНСЬKE!
ВЕСЕЛА АБЕТКА
<http://abetka.ukrlife.org/>

«ВЕСЕЛА АБЕТКА» – НЕЗВИЧАЙНЕ ДИВО В УКРАЇНСЬКОМУ ІНТЕРНЕТІ!

«У мене двоє дітків, яким я всіляко намагаюся прищепити любов до рідної землі, рідної мови, — пише мешканка м. Києва. — Мені так хочеться, щоб вони пишалися, що є українцями. Важко передати словами все те, що відчуває мое материнське серце, коли гортаю сторінки Вашого сайту. Низький уклін Вам до самої матінки-землі за величку справу».

Не пройшли повз увагу й такі ширі відгуки користувачів:

«Велике вчительське «спасибі» за Ваш сайт. Такий він цікавий та корисний і для дітей, і для батьків, і вчителів. Скільки у ньому потрібного, необхідного для навчання та розвитку дітей!»

«Матеріалів з цього сайту вистачить на багато годин опрацювання, на багато років використання, на багато випадків обмірковування».

«Дуже вдячні Вам за цей прекрасний сайт! Вражені його багатством! Ви робите безцінну справу».

«І де Ви такий у тому краї взялися? (Мається у уязі російськомовне місто Севастополь — В. Л.). Будьте щасливі! Ви потрібні українським дітям!

Якщо в нашій країні є такі ентузіасти, то ще не все втрачено!»

I подібних рефлексій на адресу сайту «Весела Абетка», складової потужного порталу «Українське життя в Севастополі», та його автора Миколи Владзімірського можна прочитати чимало.

Уявляю, як Микола Іванович втішно й радісно на душі від того, що невеличка справа, розпочата в липні 2002 року, виявилася такою конструктивною, конкретизованою і корисною для розбудови молодої України, для виховання її маленьких і дорослих громадян. Дійсно, мало бути патріотом своєї землі, виголошути палкі заклики, треба сумілінно і безупинно працювати на її благо. I п. Микола цю істину підтверджив.

Як зручно дбайливим мамам і татам, бабусям і дідусям, творчим і небайдужим освітянам у межах одного сайту потішити своїх дітей різними абетками. А їх нараховується більше 120 варіантів! Наприклад, абетка для хлопчиків і дівчат, абетка з квітів, кримська абетка, абетка виховання, абетка гарних слів, козацька абетка, навіть абетка

Інтернет-безпеки та Інтернет-етики для дітей і підлітків та багато інших (на всі смаки!).

Вражає підібрак прислів'їв, приказок, загодок з одніменних розділів сайту, що зафіксували досвід життя народного в усьому його розмаїтті й суперечливості.

А ще, безумовно, зачаровує читача сайту чималий казковий фонд (український і народів світу) як оповідань простих за змістом і формою, так і з гострими захоплюючими сюжетами, що пробуджують у дітях країн почуття і вселяють у них упевненість у неминучісті перемоги добра над злом. А окрасою цього розділу є відеоказки від Лірника Сашка.

Справжніми помічниками й порадниками у вихованні підростаючого покоління виступають веселі усмішки, скромовки, лічилки, ігри, зокрема останніх автор зібрали і розмістив на відповідній сторінці більше 50. Захоплює гра-онлайн «Розумійко-буквиця», зроблена севастопольцями, також флеш-гра, яка допомагає швидко засвоїти мапу України.

Предметом особливої уваги є розділ «Читанка». Знаю, що Микола Іванович пишиться ним. А й дійсно, зміст цього розділу збагатить читача тими моральними істинами, що цініє весь світ. Мені, як словеснику, приємно читати вірши, вислови відомих авторів красного письменства про нашу рідну українську мову, а ще, наприклад, цікаву граматику мовознавця I. Вихованця. Можу також гортати фольклорно-поетичний словник, образні порівняння, словник російсько-українських фразеологізмів, «Крилаті вислови», «Мовні перлинки» тощо. Просто диво дивне розкривається в окремих рубриках: «Цікаво знати», «Народознавство», «Історія», «Географія», «Флора», «Фауна». Винятково, далекоглядно є ще рубрика «Культурна людина», в якій сконцентровано мудрі поради, такі, як:

Кодекс вартостей сучасного українського виховання; Учням про культуру поведінки; Як стати розумним?; Геній у кожному з нас; Перевірте свою увагу і спостережливість; Не сидіть спокійно, будьте непосидою; Талант жартувати і решта подібних.

Ми живемо нині в глобалізовано-

му світі, що характеризується процесом дегуманізації людини. Як важливо попри все вести молоде покоління до висот духовності. I, знаєте, на цьому сайті ви знайдете ненав'язливі моральні настанови славетного педагога Василя Сухомлинського (Дев'ять негідних речей, Десять «Не можна») і заповіді Матері Терези.

Одне слово, сайт «Весела абетка» — це якесь незвичайне диво в українському Інтернеті, просто чаювна книжечка-роздвижечка, на повністю українським безмежним світом, як увірші О. Виженка (знайшла, звичайно, на цьому ж сайті): Книжечка-роздвижечка, Посередині Диво-Виженка. Сонечко сяє. Луг зеленіє. Співають пташки. Серце радіє. Серце радіє, Красу обіймає. Це моя Україна — Від краю до краю! Заишатися тільки нагадати слова відомого літературного критика, публіциста, філософа Д. Донцова: «Мудра думка — це сила, що формує речі і тримає їх у формі, в тому числі й людські спільноти. Мудрець насамперед є формотворцем, адже формотворець не тільки відгадує майбутнє, а й творить його силою своєї мислі». Хочеться побажати ряснограній «Веселі Абетці» залишатися й надалі взірцем національної мудрості, моральності, дієвим способом протистояння невігластву.

Валентина ЛОПАТЮК,
методист Севастопольського
інституту післядипломної освіти

«ВЧИТЬ ШУКАТИ, РОЗУМИТИ, ЛЮБИТИ...»

XXI століття з його глобалізаційними впливами та інформаційними вірусами — надзвичайно складне вибудування для родини, де виховуються діти. Покоління, що виросло під впливом Інтернету, відеоігор та «Лего», мало спілкується з захоплюючими й дотепними дитячими виданнями, які добре знають представники мого покоління та з радістю згадують, як чекали на поштаря з дитячими журналами та газетами. Прикро, що нині держава на необхідному рівні не поціновує рідномовну літературу для дітей, у якій акумульовано інтелектуальний і духовний гений українського народу, фольклор, який завжди виконує естетично-пізнавальну, виховну роль.

Веб-сайт «Весела абетка» — унікальний соціокультурний феномен, тісно пов'язаний з гуманітарними векторами сучасного суспільства, зокрема мистецтва, педагогіки, психології, релігії, в контексті яких цей феномен й функціонує. До того ж, «Весела абетка» має ще й самостійний естетичний компонент з певними рівнями прочитання, який є невід'ємною частиною гуманітарного процесу нашої доби, а тому перебирає на себе його жанрово-стильові ознаки, можливість спілкуватися в on-line режимі.

Сайт «Весела Абетка» розвиває багато здібностей дітей: вчить шукати, розуміти, любити — всім тим якостям, якими повинна володіти людина, протистояти несмаку, розвитку байдужості і бездуховності серед молодого покоління.

Загалом «Весела абетка» красномовно відлунює в сучасному контексті українську традицію, нове обличчя літератури для дитячого читання, зокрема з перекладами зі світової дитячої класики, сучасної дитячої літератури, яких українську літературу в радянський час насправді було позбавлено. Усе це завдяки «Веселій абетці» великою мірою зумовлене зміну якості і мети дитячого читання загалом.

Тамара МЕЛЬНИК, кандидат педагогічних наук, доцент

РОЗШУКАНА КАЗКА

Відівідувачам сайту «Весела абетка» з нагоди його першого десятиріччя

Розкажу вам, малята мої,
А ви будьте уважні, буб' ласка:
Tam, де листям тріпочуть гаї,
Хто розшукуєв сонячну казку.
Хтозна-хто там ходив у гаю,
Кажуть, ніби казкар. I питав він
Про нечувану казку свою,
Що десь ходить-блукає світами.
Він казав, що й розшукувати
Може той, хто всі літери знає.
A як знайде, казав той казкар,
Всі багатства, що ε, він пізнає.
Aж до Чорного моря добрів,
I ту казку знайшов — в Інтернеті.
Хто уважній був, той зрозумів,
Що знайшов він «Веселу абетку».
I з тих пір — вже десяточок літ —
Він до себе збирає малята.
I скарбів, що не бачив ще світ,
Всяк там може собі відшукати.
Як в комору плоди садівник
Чи у вулік медок несе бджілка,
Так збира все казкар-чарівник —
Aж душа виграє, як сопілка.
Рідне слово, як з маминих вуст.
З ним ми світ відкриваємо легко.
Дивну казку ту сонячну зува,
Як дитинство — «Весела абетка».
В ній скарби всі для вас, малюки!
Тут багатства і справді казкови.
Світ пізнання — безмежний такий.
I відкритий для вас він — з любов'ю.

Щиро Ваш — Іван ЛЕВЧЕНКО
— з найсердечнішими побажаннями
добра і розкоші спілкування на сайті

Марина ПАВЛЕНКО,

член Національної спілки писемників України, переможець багатьох літературних конкурсів, автор багатьох книжок:

«Вдячна «Дзвону Севастополя» й «Кримській світлиці» за те, що публікували свого часу мої ще юнацькі вірші й малионки!»

* * *

Через струмочек — павутинка
мов місточок.
По ній повзе росинка на листочок.
Тремтить: не вплиси б,
не зіллятись би з водою,
бо ж головне — зостатися собою.

* * *

Мала травинка розправляє
крильця,
Але ніяк злетіти ще не здужа.
Тож небо опустилося донизу,
Припало вухом до її гніздечка
Ta й слухає зелене щебетання...

* * *

Крильцями цвіту
тріпочуть на вітря
іриси-півники,
свое «кукуріку» виспівують
з барв та паощів.
День будять.

* * *

По шапці гриба
росинка маленька повзла.
A він подумав,
що то гусінь,
струснув росинку

в жорстку траву.

Впала вона

й розбилась.

I немає більше

росинки.

* * *

Дош найнявсь пастухом
над липами.

A вони його

цвітом засипали!

* * *

Дош цілу ніч
пряв срібні нитки,
щоб мала берізка
розкішні шовки.

* * *

Білій тюльпан
під мережане листя сокирок
сховався.

Береже його від засмаги

їхній зелений тюль.

Пан!

* * *

Під ранок зірки поволі
осипалися з неба

і засвічувались на лузі

ромашками.

Поки сонце їх пасло,

місяць літав понад лугом

срібним метеликом.

* * *

Цей терпіско і справді
нестерпний:

край його колючки проридаючись,

— Ну, чом же чорні кізки

не білі, мов берізки?

Враз кізка і берізка

Утерли дружно сліз

Бібліотеку «Кримської світлиці» поповнила подарована письменником із Закарпаття Мирославом Дочинцем книга «Многій літа, благій літа», яка за рейтингом «Книжка року-2010» увійшла до списку найпопулярніших видань України. Пропонуємо увазі читачів уривок з цієї книги і запрошуємо до нашої «Світличної» бібліотеки!

(Продовження. Поч. у № 14-27)

Солоне затримує воду в організмі, тіло набрякає, тиск підвищується. А от гірке допомагає ниркам, мозку, очищує організм від зайвини.

Гостре допомагає травленню, очищує кров, зігріває в холод. Спецій, трав'яніх приправ не цурайтеся.

Не запивайте страву молоком, воно — окрема страва. Не їкте хліб з м'ясом і не споживайте фрукти під час обіду — буде бродіння в шлунку.

Мене часто запитують: чим ви харчуєтесь, що зберегли таке здоров'я, таку жвавість тіла? Краще запитайте мене, чим я не харчуємся. Я не ім' тістечок і солодощів, свинячого смажіць та інших топле них жирів тварин, масла, сметани, ковбас, жирного м'яса, нічого не ім' смаженого, копченого, консервованого і не п'ю газованих напоїв, хіба що зірдка чай і вино.

Я нікого не силую дотримуватися цього. Ale якщо ви спробуете на собі таке обмеження, то за три місяці вже не будете дивуватися моїй відповіді. A відтак дивуватиметься з того, як жили раніше. Ale це буде не просто, на це можуть піти роки. I то нічого. Ніколи не пізно починати. Погано ніколи не починати. Людина в першу чергу повинна знати не те, що їй потрібно, а те, що й не потрібно.

Затимте: все, що я раджу, — не для продовження старості людської. Це — для продовження стану молодості.

Моя мати прожила 98 років при тілесній змозі і ясному розумі. Земне життя тихо покинула уві сні. Мені запам'яталося, що в останні роки вона їла одну їжу — запарену кукурудзяну крупу, яку запивала кислим молоком з томатним соусом. (Останнього доливала в чашку третину). Коли рідні бідкалися, що так вона геть утратить сили, мама усміхалася: «Ta ні, якраз ця їжа й додає мені сил, щоб довше залишатися з вами».

Не стомлююся повторювати про корисність риби. Ale не кожному риба по кишені, та ще й добра. Тоді заживайте риб'ячий жир, хоча б дві ложки на день. Ce змініть вас, очистить і подовжить вік. Будете почуватися, як риба у воді.

Не забувайте, що найліпша їжа — тепла їжа. Ce слід пам'ятати надто тим, у кого шлунок слабий, ведрливий. Віддайте йому більше уваги. Після їжі м'яко погладжуйте шлунок за годинниковою стрілкою.

ЯК НАПОВНІТИ ЩАСТЯМ КОЖЕН СВІЙ ДЕНЬ

Будьте вдячними. Втішайтесь з кожної своєї справи. Сподівайтесь тільки на ліпше. Робіть те, що вам найкраще вдається.

Робіть добре вчинки.

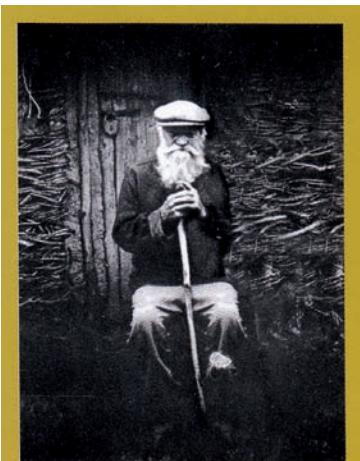
Основне для мене — Світло, яке я все життя шукаю і яке сам намагаюся нести для інших. Як той світлячок, що крихіткою світла пом'якшує ніч. Знаю, що ніч мені не перебороти, але однаково свічі.

Мені подобається притча про святого Августина. Коли до нього хотісь підійшов, він стриг овець. Той запитав: «Ось, припустімо, ти стрижеш овець, а в цю мить настає Страшний суд. Шо ти робитимеш?» Святий Августин відповів: «Буду стригти овець».

Якщо ти чекаєш на щось добре, воно з'явиться. Чекай. Воно може з'явитися несподівано навіть тоді, коли ти вже не чекаєш.

Найбільша цінність, яку я здобув за життя, — це свобода. Внутрішня свобода. Звільнення від страху, від забобону, марних клопотів, облудних пристрастей, людського поговору. Цю свободу мені відкрив Ісус.

«Шо таке життя ваше? Пара, яка з'являється на хвильку, а потім зникає». Так казав апостол Яків. Наше життя — це щоденна дорога до смерті. То чому б її не пройти з радістю. Тим більше, що там нас

МНОГІЙ ЛІТА. БЛАГІЙ ЛІТА

Заповіти 104-річного карпатського мудреця — як жити довго в здоровії, щасти і радості

Чекає нова дорога, цікавіша й радісніша. Не бійтесь помирати. Тих, що відійшли, набагато більше, ніж тих, що живуть.

Найвищий наш дар — дар життя. На світі немає речей, заради яких варто вмерти. Зате багато, заради яких варто жити.

Не бійтесь смерті. Цілком ми не вмираємо, бо ми частина Природи, а Природа — безсмертна.

Що посієш, те й пожнеш. Не завжди знаємо, що випаде нам пожинати, але зерна для посіву можемо добирати щодня. Сійтے в душі свої зерна світлих і добрих думок — і вони проростуть бажаним живим. Те, що хочете мати, — про те й думайте. Яким хочете себе бачити — таким і уявляйте. I матимете, і змінюватиметесь. Bo тверда думка, як смерекова смола, затвердяє в коштовний камінь.

Бідність, багатство — все дуже відносне. Онуки моїх сестер співчивають мені: «Діду, ви такий розумний, а бідний». Хіба я бідний? Я маю житло, харчі, одяг, інструменти, книги, пенсію дістаю. Хочу працюю, а хочу — читаю чи мандрую лісами. От мій діл був справді бідним. Коня кував лише на передні ноги, ніколи не вистачало грошей на всі чотири підкови. А баба, бувала, зашивала одежину своїм волоссям, бо в хаті не було ниток...

Очишуюсь. Зішкраймо з душ уchorашній день, бо в житті, що над нами, не можна входити із земним брудом. Чим раніше це зрозумімо, тим краще нам буде тут, і там.

Не забувай дякувати щодня. Коли за що дякувати — це тобі підкаже день.

Від завтра постанови собі новий чин життя — усе робити з радістю. Усе важче для лінощів, а для труда все легче.

Не гайнуй часу — це матерія, з якої створено твій світ.

У здорового свій шлях життя. I у здорового свій. Ale і той, і другий веде до однієї кінцевої мети. Можна пройти цей шлях легко і вітшно, без гріхів і хвороб. A можна по-іншому. Тож вибираї.

Першим і останнім у тебе хай буде дія, діяльність.

Мене теж лякають зеногоди життя, але вони підстібують до дії, роблять сильнішим, мудрішим.

Ти кажеш, що не цілком ще дозрів до серйозного діла... Чого ж ти дочікуєшся? Поки не зігніеш?

Може, ж справді, перш ніж пізнати мудрість, пізнаєш страх і сумніви.

...I тоді, коли твоого батька винесітимуть з хати — чужі люди з його хати — ти пізнаєш сповна гірку правду буття: нічого немає твоого на цій землі. Тільки — душа. Та й та належить Господу.

ДУХ, РУХ I СЛУХ

Я вже казав про три камені земного життя. I ще раз кажу: це триеди-

на твоя потрібність. Потрібність для інших, потрібність для Господа і потрібність собі. Ale як досягти цього? Спирайся на Дух, Рух і Слух.

Дух. Повсякчас очищую і наповнюю силою спокою свою душу.

Рух. Повсякчас зміцнюю тіло рухом, фізичними зусиллями.

Слух. Повсякчас вслухайся в довкілля світ і в світ внутрішній.

Сім раз упади. Вісім раз підвідися. I в намірах своїх, i в знесогах житейських, i в гріхах.

Одна копійка — це дуже мало. Копійка і роботища людина — це вже гривня. A копійка, людина і Бог — це багатство.

У ворожки — правди трошки.

Все, що мене оточує, вийшло з мене або з моїх близьких. Так казали мудрі. Мабуть, з цього й починається патріотизм.

Все, що мені за життя вдалося, я зробив з Божою помічю і з допомогою людей. Все, що погано вдається, — я зробив сам.

Хто прославляє своє ім'я, той втрачає його.

Людина, яка веде боротьбу з обставинами, стає рабом обставин.

Хто вміє чекати, до того все приходить вчасно.

Влада — це твое серце.

Z було (з пішиною, що потрапила в мушлю мідії) народжується перлина. Казано ж: і перелются слізки в золоті...

Є три руйнівні, згубні речі: пити хтозна-шо, спати аби з ким і читати абищо.

Хто має, тому й даеться.

Краще, щоб погано говорили про тебе, ніж ти про когось.

З доброї губи — і добрі слово.

Не виришувай довго. Часу на роздуми не позиціши ні в кого.

У стосунках із владою слід дотримуватися трьох правил:

1. Не бійся, бо страх робить тебе рабом.

2. Не вір. Влада не дівка, а відьма, яка паразитує на тобі.

3. Не проси, а вимагай дбати про тебе, бо не влада тебе вибирає, а ти її.

Молитися, робити фізичні вправи дуже важливо натхненці. Ко-ристі буде набагато більше.

Знайдіть бодай кілька хвилин, щоб серед дня і ввечері полежати на спині з піднітими ногами й руками. Можна легенько трусити ними. Ваше серце буде вдячне за це.

МИСТЕЦТВО МАЛЕНЬКИХ КРОКІВ

Біди є дві — погане здоров'я і погані діти. Все інше — неприємності.

Щастя — категорія парна. Воно починається з найменшого парного числа. Родина — найзатишніша гавань наприкінці житейських мандрів. Нікому ти не потрібен так, як рідним.

Легко бути героєм, бо це на один день. Важко бути порядним, бо це на кожен день.

Краще милюватися птахами, ніж сидіти й мріяти про крила.

Рух — у всьому. Навіть у невдачах, у падіннях. Коли падаєш — теж рухаєшся.

Розумний завжди стає позаду, щоб бачити все, що діється спереду. A дурний стає попереду, щоб його всі бачили.

Ти не вмираєш до того часу, поки є бодай одна людина, яка пам'ятає про тебе. Поки служить іншим тим, що ти залишив по собі.

Роби те, що любиш і знаєш. Це й годуватиме тебе, і даватиме вітху.

Я зустрічав багато розумних, знаючих, тямущих людей. Ale мудрі здебільшого трапляються серед тих, кому за п'ятдесят.

Якомога більше спілкуйся з обдарованими людьми, щоб живитися їхнім розумом і талантом.

Розділене радість — подвійна радість. Rозділене горе — півгоря.

Не сподівайся багато на завтра, бо завтра, як і сьогодні, має лише 24 години.

(Продовження в наступному номері)

* * *

(Замовити книжку можна за тел.: (03131) 2-20-02 в м. Мукачево або моб.: 050-671-37-17. Є також переклад російською мовою.

Дочинець Мирослав Іванович, вул. Луки Дем'яна, 5, м. Мукачево, 89608 e-mail:mido.mukachevo@rambler.ru)

Джерела

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ЛИПЕНЬ

13

Тетяна Гук вітає молоде подружжя Загуменних

Відродження родинних цінностей, розуміння їх як джерела любові, поваги, толерантності червоною ниткою пронизували всі заходи, що відбулися у Криму в рамках Дня родини. Він відзначається згідно з Указом Президента України щорічно 8 липня. Корені свята пов'язані з Днем святих князя Петра і княгині Февронії. Це подружжя здавна вважається покровителем сім'ї. Князювали вони, за історичними даними, на Муромському престолі в XIII столітті. У похилому віці здійснили постриг ученці, померли в один день і одну годину. Вони вітіпали риси, які завжди пов'язували з ідеалом подружнього життя: взаємну любов і вірність, милосердя і турботу про близьку людину.

СІМ'Я – ЦЕ ТЕ, ЩО З ТОБОЮ ЗАВЖДИ

У сім'ї ми народжуємося. В ній черпаємо мудрість, досвід і знання. Це той фундамент, без якого не може існувати людина, на якому формуються будь-яке цивілізоване суспільство. В останні півстоліття інститут шлюбу, як стверджують соціологи, почав послаблюватися: збільшується кількість людей, які пізно вступають у шлюб або ніколи не були в ньому, вони легко і часто розлучаються, збільшується кількість неповних сімей і цивільних шлюбів, зменшується рівень народжуваності дітей. На подолання цієї кризи, пропаганду сімейних цінностей спрямована прийнята в Автономній Республіці Крим програма розвитку освіти і науки, фізичної культури і спорту, підтримки сім'ї на 2012-2016 роки.

Цьому теплому святу радіють у кожній сім'ї, яка є не лише союзом двох закоханих, а й союзом вірності, чуйності, уваги. В її єдності народжується вічне і прекрасне почуття, яке називається справжнім щастям. І завжди присутні у цих складових «сім'я» наймолодші члени родини – діти, внуки. Тож не випадково відзначення свята сім'ї, яке тривало з 5 до 9 липня, розпочалося в дитячій установі – Республіканській бібліотеці ім. В. Орлова. Тут відбулося відкриття на кошти гранту Посольства Королівства Нідерландів в Україні за активної підтримки Міністерства культури автономії інтернет-центр «РОБІК».

Наступного дня представники республіканських і місцевих орга-

нів влади, соціальних служб побували в сім'ях Валентина Павловича і Людмили Семенівни Шербин, Віктора Андрійовича та Ізи Михайлівні Акімових, які більше піввіку прожили в шлюбі. Цього ж дня у Сімферопольському вишому професійному училищі ресторанного сервісу і туризму вітали зі святом представників багатодітних і прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, матерів-героїнь, батьків, кожен з яких виховує дітей.

На 1 липня в Криму налічується 12836 багатодітних сімей, в яких виховується понад 23 тисячі дітей. З початку минулого року їхня кількість збільшилася на п'ять відсотків. Почесне звання України «Мати-героїня» присвоєно 1243 жінкам. Функціонує 41 дитячий будинок сімейного типу, а 513 дітей виховуються в 115 прийомних сім'ях.

За програмою «Відродження духовних сімейних традицій», яку Сімферопольська і Кримська єпархія вже другий рік здійснює спільно з органами влади, установами освіти і культури, широкою громадськістю, духовенством і віруючими зустрічали в Петро-Павлівському кафедральному соборі Хресний хід з іконою та мощами святих Петра і Февронії, який вийшов у суботу 23 червня з храму Святого праведного Іоанна Кронштадтського в с. Морському, місці їх постійного знаходження і, пройшовши через Алушту, Ялту, Севастополь, Саки, Євпаторію, Бахчисарай, завершився 6 липня в Сімферополі.

Вранці 7 липня в соборі відбулося

святкове богослужіння за участі Національного заслуженого академічного українського народного хору ім. Г. Вервочки і камерного хору «Таврійський благовіс», а в другій половині дня на площі перед Кримським академічним українським музичним театром здійснено молебень цим святым покровителям православної сім'ї, в якому взяв участь зведений хор храмів Сімферополя.

У Дитячому парку Сімферополя відбувся концерт дитячих колективів з проведенням різноманітних конкурсів, а сім'ї, що взяли участь в іграх «Тато, мама, я – дружна сім'я» і карооке «Улюблена пісні сім'ї», отримали призи, відвідали виставку дитячих робіт дошкільних навчальних закладів. Діти зустрілися з людьми і ляльками в образах казкових персонажів на центральній алеї «Галівина казок», весело потанцювали в мильних бульбашках на дискотеці.

У неділю 8 липня в центрах з пропаганди здорового способу життя та активного проведення сімейного відпочинку в двох паркових зонах Сімферополя свято досягло свого апогею. У парку ім. Ю. Гагаріна за результатами конкурсів «Світ моєї сім'ї» та «Історія з сімейного фотоальбому» для багатодітних сімей було оформлено експозицію дводцяти кращих фоторобіт. Їх переможців, а також переможців фотоквесту «Сім'я в об'єктиві», одного з видів інтелектуальних ігор на вулицях міста і за його межами, нагороджено призами. Сімейні команди змагалися на катамаранах «На гребені хвилі». Психологічні та пізнавальні лінгвістичні ігри, творчі майстер-класи з живопису проводили представники Центру дозвілля для дітей і дорослих «Аяя».

Для сімей – переможців конкурсу кримські підприємці передбачили свої іменні нагороди: від Олега Зубкова – можливість безоплатно відвідати сафарі-парк «Тайган», а від Володимира Голованя – аква-парк «Бананова республіка». Велику програму з сімейними іграми, вікторинами і дискотекою для найменших громадян провела адміністрація Дитячого парку. А концерт, в якому виступили провідні артисти, ансамблі та творчі колективи півострова, завершився феєрверком.

У сімейних вітальнях, які діяли під час свята в усіх бібліотечних закладах, проводилися духовні години про сім'ю як основу суспільства, літературні вікторини з казковими персонажами «Ми читаемо всею сім'єю», ігри-конкурси «Ми разом, тому сильні».

СВІТЛО У ВІКНАХ РІДНОГО ДОМУ

На світі немає, мабуть, важливішого і прекраснішого союзу між

двома людьми, ніж сімейний. Якщо перефразувати відоме англійське прислів'я, то можна сказати, що сім'я – фортеця. І це буде істинна правда. А як її побудувати, як знайти свій ключ до щастя, можна було дізнатися в неділю з виставки, оформленої в холі Кримської республіканської універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка.

Перш за все в сімейному житті, за словами українського педагога Василя Сухомлинського, треба зважати на думки, переконання, почуття і прагнення рідних людей. Для цього необхідно читати універсальні книги на все життя: енциклопедії, словники, збірники перших знань про світ науки, техніки, тварин і птахів, загадок і фокусів, які можна узагальнити одним висловом: не фонетика – пісня! Є книги для обов'язкового прочитання в юні роки, щоб дитячі душі леліти в світі краси, гри, казки, музики, малюнка, фантазії творчості. Серед них я побачила обкладинки знайомих мені з власної домашньої бібліотеки назв і прізвищ авторів: «Два капітани» В. Каверіна, «Сталеве кільце» К. Паустовського, «Дика собака Дінго» Р. Фраєрмана, все про Електроніка, казки «Коник-Горбоконик», «Золотий ключик, або Пригоди Буратіно» та інші.

До цих яскравих полічок з виставленими на них у барвистих кольорових обкладинках книгами і придивлялися найменші читачі, які прийшли разом з батьками на літературну годину «Країна сім'ї – велика країна». Її організував і провів спільно з працівниками бібліотеки Всеукраїнського інформаційно-культурний центр.

Сценографія сімейного портрета на фоні бібліотеки в залі мистецтв розпочалася зі знайомства з бібліотекарем Світланою та Євгеном Загуменними, для яких зовсім недавно звучав весільний вальс Мендельсона, а фотограф зафіксував їхню першу післяшлюбну подорож на морське узбережжя. Їм бажали кохання, злагоди і взаємоподяги на довгі роки, а їхній поцілунок під оплески «Гірко!» став відповідю для присутніх: щастя в їхніх руках.

Про це, як ніхто інший, добре знає Тетяна Гук, мама восьми дітей.

– Кожна сім'я зароджується з любові, поваги, вірності чоловіка і жінки, – говорить вона. – З появою дітей у мене з'явилася не лише любов до них, перетворивши наш дім у велику кулю, а й велика відповідальність за їхню долю, розвиток їхніх талантів.

Вона, за її словами, спочатку і не думала, що стане багатодітною ма-

тір'ю. Працювала провідницею поїзда, потім – у дитсадку. Коли ж у неї народилося вже п'ять дітей, створила в 1988 році у Сімферополі першу на той час у колишньому Союзі спілку багатодітних матерів, щоб разом вирішувати всі проблеми таких сімей. Про неї писали в газетах, знімали фільми і сюжети для телепередач. І пішли до них люди, які мають від 3 до 13 власних дітей. Скільки доброти і тепла в їхньому житті! Який промінь любові струменіє з їхніх очей! У цьому спілкуванні виростили і її діти. Син Сергій уже працює тренером, всі дочки здобули професії. Недавно наймолодша Світлана з відзнакою закінчила Сімферопольське вище училище № 38, освоївши майстерність з пошиття одягу.

І сама Тетяна Гук у цей період працювала і навчалася на курсах соціальних працівників при Таврійському національному університеті ім. В. Вернадського, три рази побувала в Німеччині з питань сім'ї, охорони материнства та дитинства і в себе вдома приймала гостей з Хайдельберга, які на прикладі її родини ознайомлювалися з сімейними традиціями, звичаями та обрядами українського народу. А присутні на зустрічі в бібліотеці подивилися їх у слайд-шоу, який прокоментувала жінка і на екрані, і в залі. Його змінили малюнки її дочки Світлани, на фоні слайд-шоу яких вона виконала сучасний спортивний танець, а потім – східну хореографічну композицію. З цими та іншими сценічними номерами вона неодноразово перемагала на всекримських творчих конкурсах багатодітних сімей. Так само, як і інші учасники свята: Майре Пашаєва – у вокальному співі, Феріде Веджат – за декламування віршів. А у сестер Ірини та Світлани Осадченко, які виконали дуетом українські веснянки, перемоги ще попереду. Вони хоч і новачки на підмостках сцен, але оплески за автентичний народний спів уже заслужили.

У вокально-поетичній мозаїці з вступним духовним словом отця Іоанна про сімейні цінності, тайнство вінчання, любов і вірність віддзеркалено сім'ю як основний елемент мусіпільства, що є хранителем людських надбань, культури та історичної спадкоємності покоління. За дяка її мішні і розвивається держава, зростає добробут людей. У сім'ї – наша опора та захист. І будувати її кожному потрібно самому, щоб не було порожнечі, щоб світлом щастя світилися вікна рідного дому.

Валентина НАСТИНА

Учасники свята

Оформити передплату на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журналне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Крим», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою – <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com